

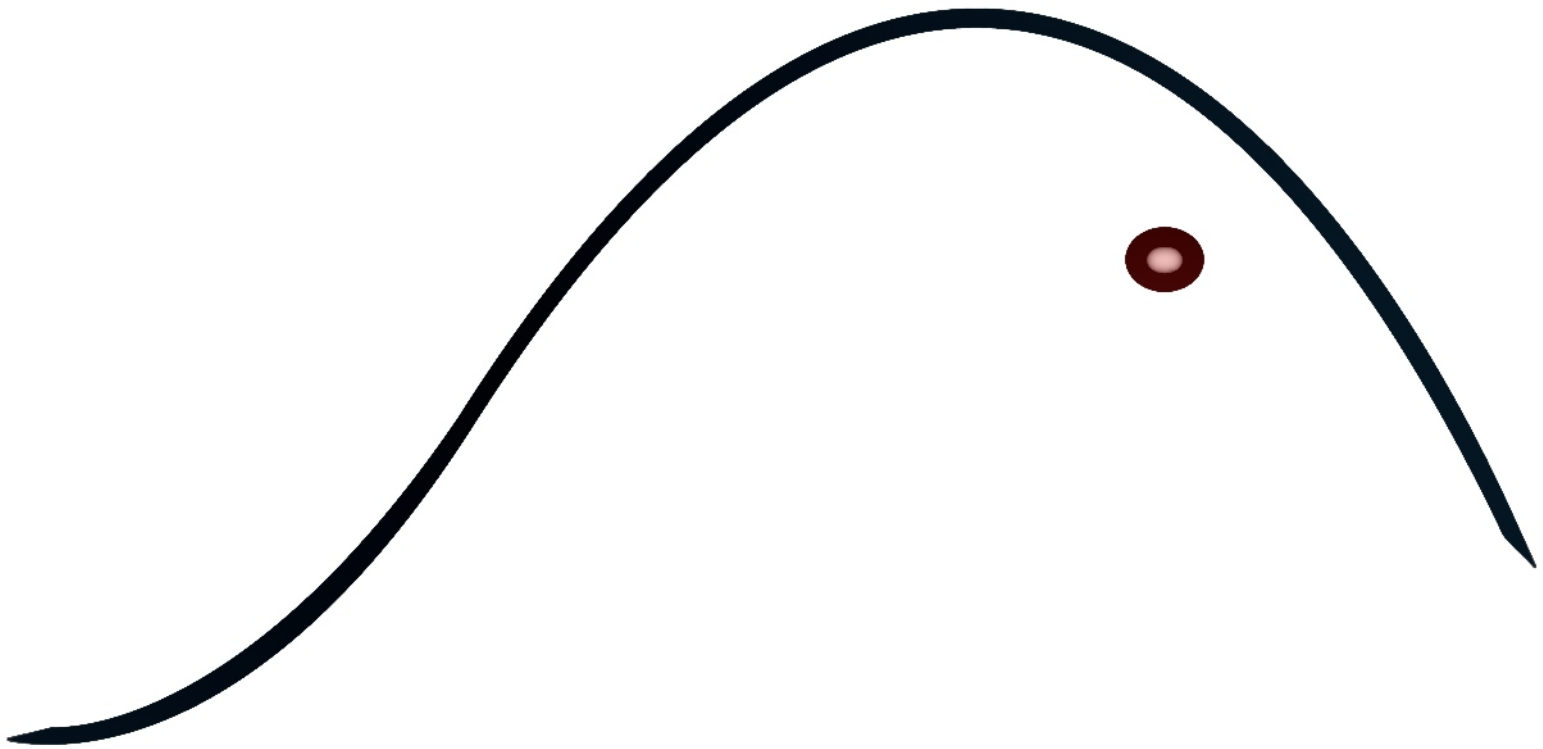
Finndalen landskapsvernområde

Skjøtselsplan for helhetlige kulturlandskap i verne-
området

Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2019-17

Forsidebilde

Kveene på Sterringen er for det meste gjødslede kulturenger, men kveet tilhørende Nistun Rudsar sætre, hvor geiteflokkene i setergrenda ofte beiter, har mager, svakt kalkrik tørreng. Foto: Bjørn Harald Larsen.

RAPPORT 2019-17

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Bjørn Harald Larsen
	Prosjektmedarbeider(er): Geir Høitomt
Oppdragsgjevar: Nasjonalparkstyret for Reinheimen	Kontaktperson hos oppdragsgjevar: Kristine Sørli
Referanse: Larsen, B. H. & Høitomt, G. 2019. Finndalen landskapsvernområde. Skjøtselsplan for helhetlige kulturlandskap i verneområdet. Miljøfaglig Utredning rapport 2019-17. 42 s. + vedlegg. ISBN 978-82-8138-969-4.	
Referat: Et forslag til skjøtselsplan for Finndalen landskapsvernområde er laget på bakgrunn av befaringsammen med nasjonalparkforvalter og setereiere samt kartlegging av naturverdier (inkludert kartlegging etter NiN 2.1) sommeren/høsten 2018. Planen skal vurderes av nasjonalparkstyret før godkjenning. Planen er delt i 4, der den første delen er en skjøtselsplan for kulturlandskapet i hele Finndalen. De tre andre delene gjelder skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap innenfor setergrendene Breistulen, Sterringen og Vangen. Det er satt bevaringsmål for både landskap, naturtyper, arter, bygningsmiljø og andre kulturminner. For hvert enkelt bevaringsmål er det foreslått konkrete skjøtsels- og bevaringstiltak for å nå målene samt metoder for å evaluere måloppnåing. Finndalen er en gammel seterdal hvor det fortsatt drives aktiv setring (Gupphagesætre på Breistulen), samtidig som det slippes mange dyr på beite her (i 2017 ble 1880 dyr fordelt på sau, hest, storfe og geit sluppet). Disse går spredt i dalen, både på innmark og utmark, men med flest dyr på Breistulen og Sterringen – hvor det også går en liten geiteflokk. Dette gjør at det fortsatt er åpne naturbeitemarker i setergrendene, men gjengroing med einer, vier og bjørk er et problem i det meste av dalen. Fra tidligere var det kartlagt 9 naturtypelokaliteter i kulturlandskapet i Finndalen. Disse ble reinventert, og i tillegg ble 6 nye lokaliteter kartlagt og beskrevet. Tilsammen er det nå registrert 13 naturbeitemarker, ei hagemark og ei slåttemark med spesielle naturverdier i dalen. Tilknyttet disse er det anbefalt flere skjøtselstiltak for å ta vare på naturverdiene. Hengegras, en kritisk truet og svært sjelden art i Norge, finnes langs de meanderende partiene av Finna mellom Sterringen og Breistulen. Tiltak for å hindre nedbeiting av arten foreslås. Bygningsmiljøet på setrene er godt bevart, med bygninger i hovedsak fra 1700- og 1800-tallet. Bygningene er i liten grad modernisert og ombygd i strid med lokal byggeskikk. Det er heller ikke satt opp mange nye bygninger på setrene. Særpreget for Finndalen er forekomsten av furusotbeger (VU), vanlig sotbeger (NT) og ulvelav (NT) på gamle løer i ubehandlet furutømmer og gamle, grove gjerdestolper av furu. Tiltak for å bevare disse forekomster er foreslått.	

FORORD

Miljøfaglig Utredning har i samarbeid med Kistefos Skogtjenester laget et utkast til skjøttselsplan for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde i Lom kommune. Arbeidet har inkludert en kartlegging av naturtyper og naturverdier i kulturlandskapsområdene og er utført på oppdrag fra Nasjonalparkstyret for Reinheimen. Formålet har vært å få en oppdatering av kunnskapen om verdifulle naturtyper i landskapsvernområdet, både ved kvalitetssikring av kjente lokaliteter og ny vurdering av tilstand og behov for skjøtsel. I tillegg har dalens særpregete bygningsmasse blitt dokumentert med bilder.

Kontaktperson hos nasjonalparkstyret har vært nasjonalparkforvalter Kristine Sørli, som takkes for bidrag og informasjon om prosjektet. Prosjektansvarlig for Miljøfaglig Utredning har vært Bjørn Harald Larsen, som også har hatt ansvaret for feltarbeidet i Finndalen sammen med Geir Høitomt i Kistefos Skogtjenester AS.

En stor takk rettes til deltakarene på oppstartsbeifaringen 6.8.2018, for informasjon om tidligere og nåværende bruk av Finndalen.

Eina/Dokka, 31. mai 2019

Miljøfaglig Utredning AS

Bjørn Harald Larsen

Kistefos Skogtjenester AS

Geir Høitomt

INNHold

1	INNLEDNING	6
2	METODE	7
2.1	REGISTRERING OG DATAINNSAMLING	7
2.2	OPPBYGGING AV PLANENE	7
2.3	OM BEVARINGSMÅL	8
3	FINNDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	9
3.1	FORVALTNINGSSTATUS.....	9
3.2	OVERORDNET LANDSKAPSBESKRIVELSE	11
3.3	AREALBRUK OG AREALBRUKSHISTORIKK.....	12
3.4	BEVARINGSMÅL FOR KULTURLANDSKAPET I FINNDALEN	13
3.5	NÆRMERE BESKRIVELSE AV TILTAK	17
4	SKJØTSELSPLAN FOR BREISTULEN	19
4.1	HISTORIKK/BESKRIVELSE.....	19
4.2	NIN-KARTLEGGING.....	19
4.3	NATURTYPELOKALITETER OG NATURVERDIER.....	19
4.4	BEVARINGSMÅL OG TILTAK	24
4.5	NÆRMERE BESKRIVELSE AV SKJØTSELSTILTAK	25
5	SKJØTSELSPLAN FOR STERRINGEN	26
5.1	HISTORIKK/BESKRIVELSE.....	26
5.2	NIN-KARTLEGGING.....	26
5.3	NATURTYPELOKALITETER OG NATURVERDIER.....	26
5.4	BEVARINGSMÅL	31
5.5	NÆRMERE BESKRIVELSE AV SKJØTSELSTILTAK (TILTAK FLYTTES OPP I TABELLEN)	32
6	SKJØTSELSPLAN FOR VANGEN.....	34
6.1	HISTORIKK/BESKRIVELSE.....	34
6.2	NIN-KARTLEGGING.....	34
6.3	NATURTYPELOKALITETER OG NATURVERDIER.....	34
6.4	BEVARINGSMÅL	40
6.5	NÆRMERE BESKRIVELSE AV SKJØTSELSTILTAK	41
7	KILDER	42
7.1	SKRIFTLIGE KILDER.....	42
7.2	MUNTlige KILDER.....	42
8	VEDLEGG - LOKALITETSBESKRIVELSER.....	43

1 INNLEDNING

Helhetlige kulturlandskap som blir skjøttet på tradisjonelt vis er i tilbakegang i Norge. Alle de semi-naturlige naturtypene er klassifisert som truede på Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Hovstad mfl. 2018). Det er opphør av bruk som fører til gjengroing som er vurdert å være den største trusselen for slike naturtyper (Hovstad mfl. 2018). De semi-naturlige naturtypene er hjem for mange truede og nær truede karplanter, sopp og insekter. Spesielt blomsterrike enger har et høgt arts mangfold, men også boreal hei er viktig for insekter og sopp.

En skjøtselsplan har som formål å opprettholde kvalitetene i kulturlandskapet og restaurere areal som har fått redusert kvalitet. Det er bare gjennom skånsom bruk av kulturlandskapet at man kan ta vare på de semi-naturlige naturtypene og arts mangfoldet som forekommer der for framtida.

Finndalen landskapsvernområdet dekker et areal på 34 km² og ligger i Lom og Vågå kommuner, men med vesentlige brukerinteresser også knyttet til Skjåk kommune. Hele området tilhører Finndalen statsallmenning (Kontaktutvalet for Reinheimen 2010). Området er en seterdal med 4 setergrender og aktivt utmarksbeite. Det meste av landskapsvernområdet ligger under skoggrensa. I tillegg til fjellbjørkeskog mot fjellet er det også større arealer med furuskog og noe granskog i dalsidene. Finna er et viktig element i landskapet med både meanderende løp og gamle, avsnørte krok-sjøer. Området er rikt på kulturminner og blir benyttet en del til friluftsliv. Brettingsmoen naturreservat med 5,75 km² ligger innenfor vernegrensene for Finndalen.

Denne skjøtselsplanen er delt inn i fire deler, med en plan for hele Finndalen og tre separate planer for hver av de største setergrendene i dalen: Breistulen, Sterringen og Vangen.

Figur 1. Deltakerne på oppstartsbefaringen 6.8.2018 på vei over den nye brua over Råkååe mellom Nordstulen og Meramstadsætre på Vangen. Foto: Bjørn Harald Larsen.

2 METODE

2.1 Registrering og datainnsamling

Nasjonalparkforvalter i Reinheimen arrangerte oppstartsmøte kombinert med befaring i Finndalen 6.8.2018. Under befaringen kom det fram mange opplysninger om brukshistorie, setring, flytting av setrer pga. naturkatastrofer, bygningshistorikk og mye annet. Dette ble notert fortløpende både av nasjonalparkforvalter og innleide konsulenter. Nasjonalparkforvalter oppsummerte dette i referatet fra befaringen.

Kartleggingsarbeidet ble utført i etterkant av befaringen 6.8. og 7.8.2018. Alle setrer og setervoller ble oppsøkt, og gamle bygninger ble fotografert og undersøkt med hensyn til forekomst av bl.a. lavarter (ubehandlede tømmerbygninger i furu). Også gamle gjerdestolper ble undersøkt i så måte, og mange ble dokumentert med bilder. Setervoller og naturbeitemarker utenfor inngjerdede kveer ble kartlagt etter NiN-metoden (NiN versjon 2.1) ved hjelp av NiN-app (en applikasjon produsert av Miljødirektoratet). I tillegg ble naturmangfold knyttet til kulturlandskapsområder undersøkt, med vekt på rødlistearter og regionalt uvanlige arter.

Rødlistekategorier:

RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)

CR – Kritisk truet (Critically Endangered)

EN – Sterkt truet (Endangered)

VU – Sårbar (Vulnerable)

NT – Nær truet (Near Threatened)

DD – Datamangel (Data Deficient)

Finndalen har Sør-Norges eneste forekomst av den kritisk truede (CR) arten hengegras. Det ble derfor brukt noe tid på å registrere forekomsten av hengegras, men noen fullstendig og detaljert kartlegging av arten ble ikke utført. Dette planlegges gjennomført i 2019.

Kulturlandskapet i Finndalen ble relativt overflatisk kartlagt av Gaarder mfl. (2001) i forbindelse med verneplanprosessen for Reinheimen. Miljøfaglig Utredning gjorde i 2011 en kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen landskapsvernområde der i alt 7 naturbeitemarker og 2 slåttemarken ble undersøkt og verdivurdert (Larsen 2011). Reidar Elven oppdaget i 2012 hengegras langs Finna, noe som var sensasjonelt – da forekomsten er svært isolert og den klart sørligste i Europa (Elven & Fremstad 2012).

Navnebruken i rapporten baserer seg på Statens Kartverk sine karttjenester på nett og kart på informasjonstavler i Finndalen (i de tilfeller navn mangler på kartverkets nettsider).

2.2 Oppbygging av planene

Planen innledes med en kortfattet gjennomgang av forvaltningsstatus for landskapsvernområdet. Deretter følger en overordnet landskapsbeskrivelse, før dagens arealbruk og områdets brukshistorie gjennomgås. Denne generelle delen avsluttes med bevaringsmål og forslag til tiltak på overordnet plan.

Skjøtselsplanene for de helhetlige kulturlandskapsområdene (i praksis setergrendene) er bygd opp på denne måten:

1. Historikk/beskrivelse
2. Resultater fra NiN-kartleggingen.
3. Naturtypelokaliteter og naturkvaliteter
4. Bevaringsmål og skjøtselstiltak

5. Nærmere beskrivelse av skjøtselstiltak

2.3 Om bevaringsmål

DN-Håndbok 17-2008 (Direktoratet for naturforvaltning 2008) gir en definisjon av begrepet bevaringsmål:

"Bevaringsmål definerer den tilstanden en ønsker en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare. Det vil si at de skal presiseres gjennom mål for areal, nødvendige strukturer/prosesser og/eller forekomster av bestemte arter osv."

Håndboka er fokusert på verneområdenes naturkvaliteter, men omhandler også de kulturbetingete, biologiske kvalitetene som ofte inngår i de verneformålene som er knyttet opp mot landskapsvernområder. Dette kan være ulike typer av kulturmark, beiter, styvingstrær mv. Veilederen gir imidlertid mindre støtte til utvikling av bevaringsmål for fysiske konstruksjoner som bygninger, gjerdeanlegg, vanningsanlegg, bruer ol. Slike anlegg og konstruksjoner er vanligvis omtalt som viktige vernekvaliteter i formålet for vern av landskapsvernområder.

Forklaring til tabellene benyttet i skjøtelsesplanene:

Tilstandsvariabler er en kategorisering av de vernekvalitetene som det er ønskelig å utvikle bevaringsmål for. Kategorisering er nødvendig fordi ulike typer av kvaliteter fordrer ulike målbeskrivelser, oppfølging m.m. Tilstandsvariablene er gruppert i henhold til NiN-tilstandsvariabler.

Bevaringsmål er uttrykk for ønsket utvikling, enten dette gjelder bevaring, fjerning eller videreutvikling. Målbeskrivelsen er forsøkt kvantifisert for å sikre at både status og eventuell ønsket/uønsket endring er målbar.

Metode henspiller på hvordan status og eventuell utvikling kan og bør måles/registreres.

Tilstandsklasse er en tredelt kategorisering av tilstand som etter en måling eller registrering gjør det mulig å si om vernekvaliteten er opprettholdt eller har utviklet seg negativt eller positivt. Hvis vernekvaliteten har vist en negativ utvikling over tid og endt i en lavere tilstandsklasse enn ved vernetidspunktet, kan det være aktuelt å gå inn med tiltak.

Aktuelle tiltak er forslag til slike tiltak som kan snu eller stanse en uheldig utvikling.

3 FINNDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

3.1 Forvaltningsstatus

Finndalen landskapsvernopråde (LVO) ble etablert i 2006. Ifølge verneforskriften er formålet å:

- «ta vare på eit eigenarta og vakkert natur- og kulturlandskap, der verdifullt setermiljø, vegetasjon og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapet sin eigenart.
- ta vare på leveopråde og trekkopråde for villreinen, og anna biologisk mangfald som pregar landskapet.
- ta vare på geologiske førekomstlar og landskapsformer.
- ta vare på vakker og særpreget vassdragsnatur.»

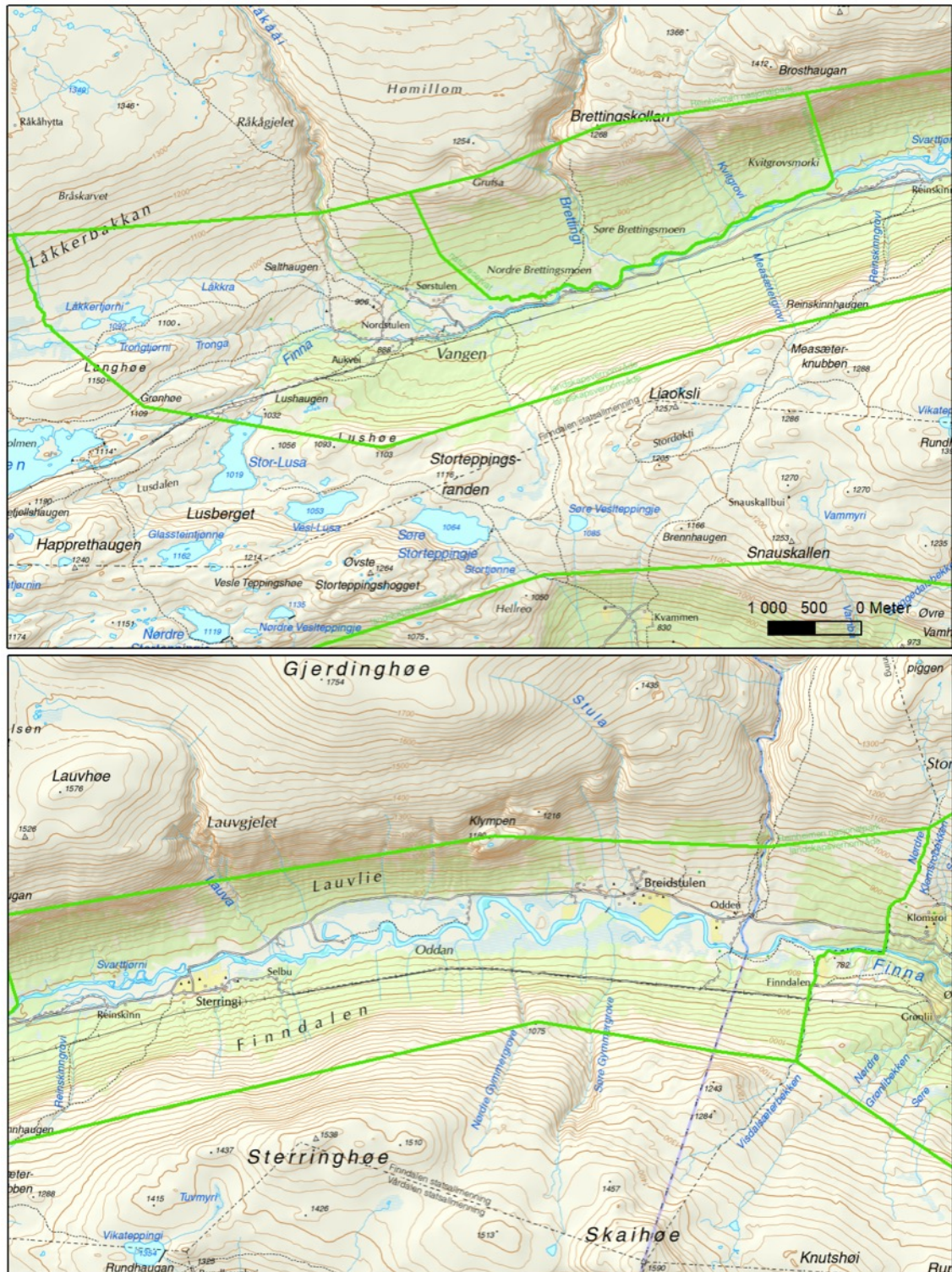
Ålmenta skal ha tilgang til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Forvaltningsplanen for Reinheimen (Kontaktutvalet for Reinheimen 2010) ble vedtatt i 2010 og gir noen føringer også for bruk og aktiviteter som skal være tillatt i Finndalen landskapsvernopråde, utover det som kommer fram i verneforskriften.

I 2011 ble det foretatt en kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen (Larsen 2011). Denne kartleggingen skulle danne basis for skjøtselsanbefalinger for viktige kulturlandskap i landskapsvernoprådet. Foreslåtte tiltak i rapporten har i varierende grad blitt fulgt opp.

Skjøtselsplanen skal forankres i Nasjonalparkstyret for Reinheimen og vil være styrende for inngåelse av avtaler og gjennomføring av tiltak framover.

Finndalen

Figur 2. Oversiktskart over Finndalen landskapsvernområde.

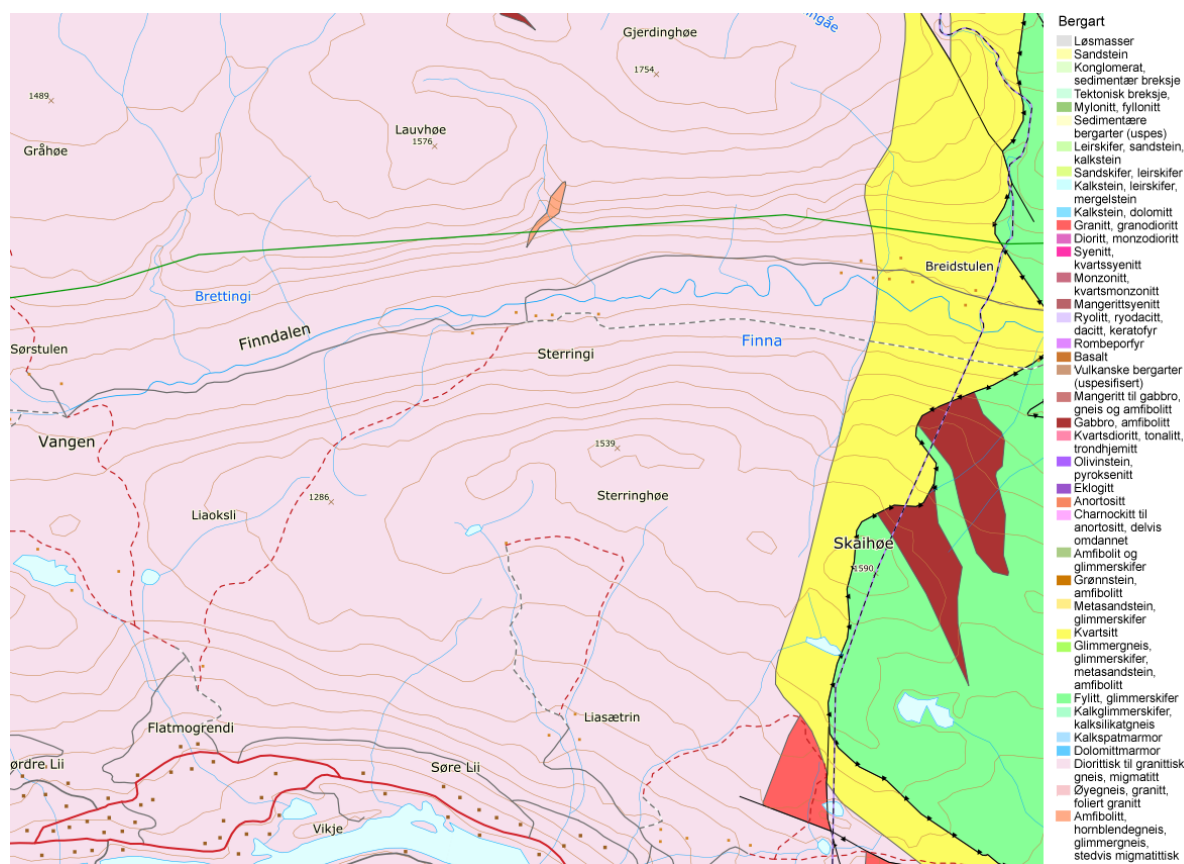
3.2 Overordnet landskapsbeskrivelse

Finndalen LVO ligger i Lom og Vågå kommuner, på sørøstsida av Reinheimen nasjonalpark. Seter-områdene ligger hovedsakelig i nordboreal vegetasjonssone, men Vangen helt innerst i dalen ligger i overgangen mot lavalpin sone. Finndalen er vernet både av hensyn til at dette er en seterdal med godt bevart bygningsmasse og naturbeitemarker som fortsatt holdes i hevd med beiting, at det finnes store areal med gammel furuskog, at dalen er viktig for villreinen i deler av dens årssyklus og ikke minst pga. den vakre og særpregete vassdragsnaturen – der Finna meandrerer seg gjennom den flate dalbunnen fra Sterringen til Odden.

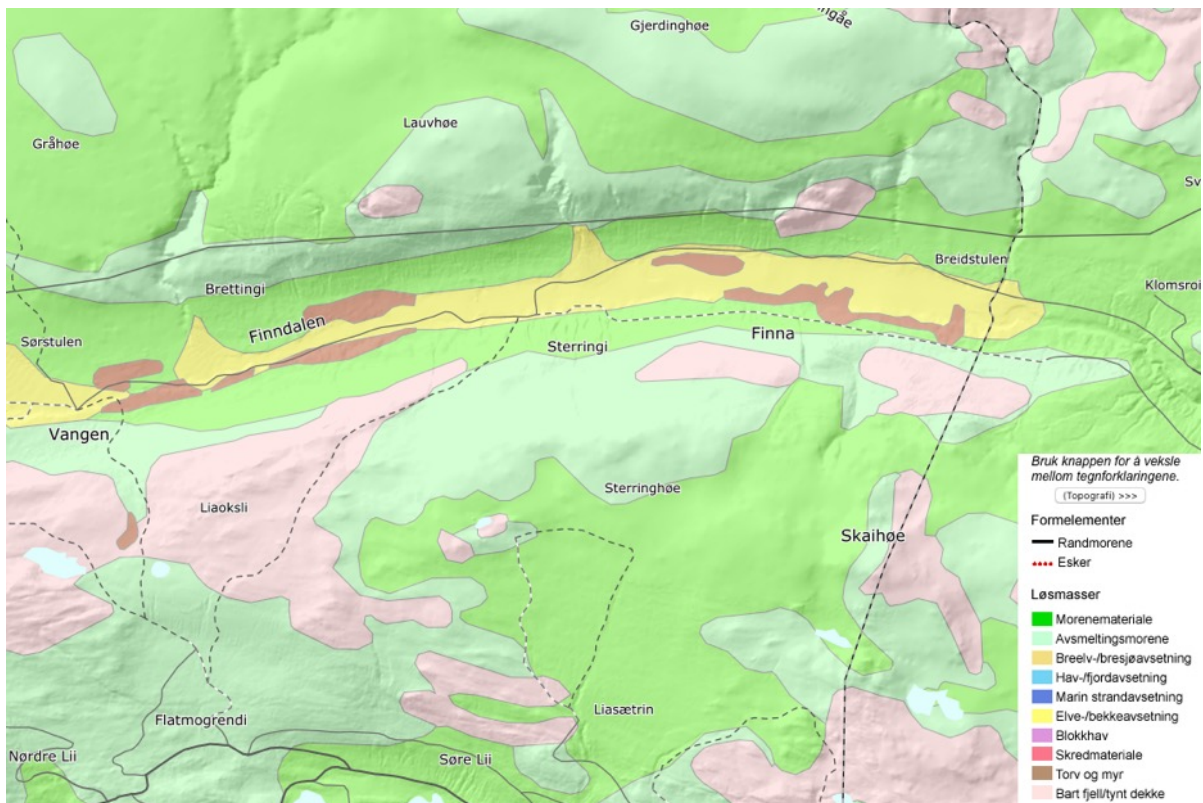
Finndalen har utpreget kontinentalt klima, med lite sommernedbør. En målestasjon på Preststulen like øst for munningen av Finndalen har under 500 mm i året (Eidissen m.fl. 1983), og Finndalen har sannsynligvis minst like lite nedbør. Dalføret plasseres i nordboreal vegetasjonssone og i svakt kontinental vegetasjonsseksjon (Moen 1998). Dette underbygges bl.a. av fravær av varmekjære elementer og suboseaniske arter i floraen.

Området har ikke spesielt rik geologi. Det aller meste av dalen har granittisk ortogneis, gneis med diorittisk til granittisk gneis og noen steder øyegneis. I østre del, på Breistulen og Odden, går det et belte nord-sør med kvartsitt og konglomerat. Dette gir en noe rikere vegetasjon i dette området.

Finndalen er en klassisk U-dal, formet av isbreer under siste istid. Den har bratte lisider som skråner ut mot dalbunnen og det flate elvelandskapet. Dalsidene har morenemateriale av varierende tykkelse, mens elveavsetninger dekker dalbunnen – sammen med noe torvmark. I tillegg er liene i dalen såpass bratte at det er en del skredmateriale der, f.eks. er det delvis åpne skredmarker under Klympen og Brosthaugan.

Figur 3. Berggrunn i og inntil Finndalen, hentet fra www.ngu.no.

Figur 4. Løsmassekart for områdene i og inntil Finndalen, hentet fra www.ngu.no.

3.3 Arealbruk og arealbrukshistorikk

Settring er dokumentert i Finndalen minst tilbake til 1700-tallet, men Hosar (1995) antyder en strid om seterbruk i Finndalen i 1620, og Hosar (1994) viser i tillegg til at det er registrert hustuffer fra forhistorisk tid eller tidlig middelalder i Finndalen. Etter Storfosens herjinger i juli 1789 ble seterhusene på Gammelsterringen flyttet over Finna til dagens plassering, samtidig som setrene på Vangen – med unntak av Me-Ramstadsætre og Øvre Bakken sætre – ble flyttet fra nordsida til sørsida av elva.

Finndalen, særlig fra Sterringen og østover til utmarksgjerdet øst for Odden, representerer et av de mest intakte seterlandskapene i Sør-Norge. Dalbunnen er her stort sett åpen med lavvokst, beitebettinget vegetasjon. Også enkelte deler av lisidene holdes åpne gjennom et godt og variert beitetrykk av storfe og sau. Samtidig er preget av moderne landbruk relativt liten, med noen mindre dyrkingsfelt ved Breistulen og Odden. Det beiter en del dyr også i vestre del av dalføret, men mellom Sterringen og Vangen har skogen gjeninntatt dalbunnen. På selve Vangen er det fortsatt en del åpne naturbeitemarker.

Seterdrifta i Finndalen har hatt innslag av vatningsjordbruk, og bla. på Me-Ramstadsætre er det fortsatt mulig å se gamle vassveiter. Det er kjent vassveger fra både Finna, Råkåå og Stula (Kontaktutvalet for Reinheimen 2010).

Det er fortsatt aktiv setring i Finndalen, på Gupphagesætre på Breistulen, og det går mange beitedyr både på innmarks- og utmarksbeite her – totalt ble det sluppet 1880 beitedyr i dalen i 2018 – inkludert storfe, hest, sau og geit. I tillegg går det en geiteflokk på Sterringen. Oppdyrkede kve blir slått, men gamle ugjødlede eller lite gjødlede slåttemarken blir nå bare beitet. Det blir tatt noe bjørk til ved, men dalsidene vokser nå igjen med tett furu- og bjørkeskog.

3.4 Bevaringsmål for kulturlandskapet i Finndalen

For å opprettholde naturverdiene knyttet til seterlandskapet i Finndalen er det viktigste å øke antall beitedyr som går i dalen. Hardere beitetrykk vil gi mindre gjengroing med einer ut fra arealer med åpen naturbeitemark ved setrene, samtidig som det vil redusere takten på gjengroingen med bjørk og furu oppetter dalsidene.

Fra et landskapssynspunkt er det vesentlig å holde noen arealer åpne, både for å opprettholde inntrykket av Finndalen som en seterdal og for å bevare naturmangfold knyttet til åpen beitemark. Av den grunn foreslås det å holde arealene mellom Finndalsvegen og Finna mellom Odden og Sterringen åpne til halvåpne (med enkelte eldre furuer). Ryddingen bør utføres strekning for strekning, og for å unngå tett oppslag av tennung må tiltaket følges opp med styring av beite mot tiltaksområdene.

Med tanke på å bevare helhetlige bygningsmiljø på setrene er det viktig at restaurering av eldre bygninger skjer i samsvar med lokal/tradisjonell byggeskikk og gjerne i samråd med bygningsantikvarisk myndighet. Særlig viktig i Finndalen er det å ta vare på gamle løer i ubehandlet furutømmer og gamle, grove gjerdestolper av furu. På disse vokser de rødlistede lavartene furusotbeger (VU), vanlig sotbeger (NT) og ulvelav (NT) (kun på to løer til nedfalls på Me-Ramstadsætre). Dette kan gjøres ved at de gamle gjerdestolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde når gjerder vedlikeholdes eller skiftes ut, samtidig som gamle gjerdestolper som enten er lagt ned eller lagt i haug reises opp og forankres i det nye gjerdet, f.eks. med ståltråd rundt de nye stolpene. Dette vil også bidra til at det visuelle inntrykket av de nye gjerdene endres mer i retning mot det gamle gjerdet. Ved restaurering eller gjenoppbygging av gamle løer er det viktig at gamle stokker med lavartene på blir gjenbrukt så langt det er praktisk mulig.

Det er også et mål å holde gamle ferdselsveger gjennom Finndalen åpne. Det gamle seterråket gjennom dalen foreslås kartlagt, ryddet og merket.

Hengegras har sitt eneste voksested i Norge sør for Kautokeino langs Finna mellom Bredistulen og Sterringen. Alle plantene ser ut til å være sterile og setter ikke aks, men dette kan også være forårsaket av nedbeiting. Særlig storfe ser ut til å beite mye på arten langs elva. Det foreslås derfor mål og tiltak for å bevare arten på sikt og sørge for at den kan komme til blomstring (dersom det er mulig, dvs. at det ikke kun er snakk om sterile planter).

Finna meandrerer fra Sterringen til Breistulen, og ved Sterringen graver elva kraftig i yttersving og har tatt noe gammel kulturmark og er i ferd med å grave seg inn mot dyrket mark. For å hindre ytterligere graving kan det være aktuelt å bygge såkalte buner i elva for å styre elvestrømmen. Dette er et tiltak som må utformes i samarbeid med NVE sine fagfolk, som har lang erfaring med denne type tiltak.

Tabell 1. Bevaringsmål og tiltak for helhetlig kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. NiN-begrep: HI = hevdintensitet, HI-b = svært ekstensivt hevdpreg, HI-c = typisk ekstensivt hevdpreg, HI-d = nokså ekstensivt hevdpreg.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/arealbruk				
Åpne arealer	Holde arealene mellom Finna og Finndalsvegen mellom Breistulen og Sterringen åpne og oversiktlige.	Fjernanalyse ved bruk av flybilder med god oppløsning hvert 5. år. Tilstandssjekk i felt hvert 10. år.	<u>God:</u> Arealene mellom Finna og veggen er åpne og uten yngre trær over en høyde på 2 meter. <u>Middels:</u> Arealene mellom Finna og veggen er åpne og uten yngre trær over en høyde på 4 meter. <u>Dårlig:</u> Arealene mellom Finna og veggen er delvis åpne og uten yngre trær over en høyde på 6 meter.	Rydding av trær i sonen mellom Finna og Finndalsvegen på strekningen fra Breistulen til brua ved Sterringen. Ryddingen starter fra setergrendene. <u>Eldre furutrær settes igjen (omkrets i brysthøyde over 100 cm).</u> Styre beiting mot tiltaksområdene vha. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO/setereiere
Semi-naturlig eng med god hevd (hevdintensitet HI = b-d, dvs. ekstensivt hevdpreg) (tilsvarende kartlagt areal med T32, jf. NiN-kart)	Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg på Breistulen, Sterringen og Vangen skal opprettholdes og helst økes ut over referansetilstanden i 2018 (tilsvarende areal med T32 semi-naturlig eng i NiN-kartene).	Fjernanalyse ved bruk av flybilder med god oppløsning hvert 5. år, kombinert med oppgaver over antall dyr og dyreslag som slippes i området. Tilstandssjekk i felt hvert 10. år.	<u>God:</u> Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels:</u> Arealet av kulturmarkseng med ekstensivt hevdpreg er stabilt eller har blitt redusert med inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Arealet av kulturmarkseng med ekstensivt hevdpreg er redusert pga. lavt dyretall/manglende beiting med mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Stimulere til inngjerding og beite av viktige arealer. Prøve ut målrettet beiting på de viktigste kulturlandskapslokalitetene. Bruke beitepusser på mager naturbeitemark der sølvbunke er et problem. Rydding av einer og furu i utvalgte områder (jf. skjøtelsesplaner for de enkelte setergrendene). Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Setereiere

Truete arter				
Hengegras (CR)	Utbredelsesareal og mengde av arten skal opprettholdes på samme nivå som i 2019 (referansetilstanden) (planlagt kartlegging i 2019).	Registrering av utbredelse med mengdeangivelse på strekningen Odden øst til Breistulen vest hvert 5. år (jf. figur 6).	<u>God:</u> Forekomsten av hengegras er stabil eller har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels:</u> Forekomsten av hengegras viser en reduksjon på inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Forekomsten av hengegras viser reduksjon på mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Kartlegging av utbredelse og forsøk med skjerming av viktige lokaliteter mot beiting i 2019. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO
Fremmedartsinnslag				
Fremmede arter	Fremmede arter med økologisk risiko skal ikke forekomme i verneområdet.	Strukturert befaringsplan hvert 5. år. Sjekkes spesielt omkring seterhusene på Breistulen.	<u>God:</u> Fremmede arter med økologisk risiko forekommer ikke i verneområdet. <u>Middels:</u> Fremmede arter med økologisk risiko forekommer, men representerer ikke en trussel mot lokalt naturmangfold. <u>Dårlig:</u> Fremmede arter med økologisk risiko forekommer og representerer en trussel mot lokalt naturmangfold.	Bekjempelse av eventuelle fremmede arter med økologisk risiko etter anbefalte metoder. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO
Kulturminner				
Gamle ferdselsårer	Gamle seterveger og råk skal holdes åpne og framkommelige.	Befaring hvert 5. år med kontroll av planlagte og utførte tiltak.	<u>God:</u> Gamle ferdselsveger og råk er merket, åpne og framkommelige. <u>Middels:</u> Gamle ferdselsveger og råk er framkommelige. <u>Dårlig:</u> Gamle ferdselsveger og råk er ikke framkommelige.	Kartlegging/registrering av gamle ferdselsveger og råk. Rydding og merking av registrerte veier/råk. Ansvar: Nasjonalparkforvalter. Utførende: SNO i samarbeid med setereiere.
Gamle tømmerbygninger i ubehandlet furu	Gamle tømmerbygninger i ubehandlet furu skal bevares på samme nivå som i 2018 (referansetilstanden).	Befaring med registrering av bygningsmassen hvert 10. år.	<u>God:</u> Gamle tømmerbygninger er bevart på samme nivå som i 2018. <u>Middels:</u> Gamle tømmerbygninger er i hovedsak bevart på samme nivå som i 2018. <u>Dårlig:</u> Gamle tømmerbygninger er ikke bevart på samme nivå som i 2018.	Kurs for/informasjon til tømmer- og setereiere som utfører restaurering. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Nasjonalparkforvalter/aktuelle kursholdere.

Gamle gjerder/gjerdestolper	Gamle gjerder med grove ubehandlede furustolper skal bevares på samme nivå som i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.	Befaring med registrering sammen med bygningsmassen hvert 10. år.	<u>God:</u> Gamle gjerder med ubehandlede furustolper er bevart på samme nivå som i 2018. <u>Middels:</u> Gamle gjerder med ubehandlede furustolper er i hovedsak bevart på samme nivå som i 2018. <u>Dårlig:</u> Gamle gjerder med ubehandlede furustolper er ikke bevart på samme nivå som i 2018.	Kurs for/informasjon til setereiere som har gamle gjerder i ubehandlet furu. Stimulere til å bevare gamle gjerdestolper ved oppsetting av nytt gjerde. Stimulere til ny bruk av gamle gjerdestolper som er tatt ned og lagt i hauger. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Setereiere
Vassveger	Bevare gamle vatningsveier og andre strukturer knyttet til gamle vatningsanlegg.	Registrering sammen med bygningsmassen hvert 10. år.	<u>God:</u> Gamle vatningsveier ol. er bevart og framhevet i terrenget. <u>Middels:</u> Gamle vatningsveier ol. er i hovedsak bevart. <u>Dårlig:</u> Gamle vatningsveier ol. har blitt utsatt for uheldige inngrep.	Informasjon til setereiere som har kulturminner knyttet til vatning. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Setereiere

Figur 5. Finna meandrerer i dalbunnen mellom Sterringen og Odden, og den graver her i yttersvingene og legger igjen finmasser i innersvingene. Disse sandbankene i innersvingene er voksested for den kritisk truede arten hengegras, som her har sine eneste voksteder sør for Finnmarksvidda i Norge. Sandbankene er potensielt også leveområde for spesialiserte insekter som f.eks. sandjegere. Foto: Bjørn Harald Larsen.

3.5 Nærmere beskrivelse av tiltak

Rydding mellom Finna og Finndalsvegen på strekningen Breistulen til Sterringen: Dette er et langsiktig mål, og ryddingen tilrås utført gradvis. Tiltak bør gjøres over en periode på 4-5 år, gjennom en gradvis åpning av arealer med skog eller samlinger med trær. Eldre furutrær (stammeomkrets over 100 cm) og (eventuelle) grove bjørker (stammeomkrets over 100 cm) settes igjen.

Registrering av gamle ferdselsveger og råk: Det foreslås å registrere gamle ferdselsveger/seterveger både internt i dalen og mellom Finndalen og Skjåk/Lom. Registrering kan f.eks. utføres av lokalt historielag el. Rydding av registrerte ferdselsveger kan enten gjøres av SNO eller setereierne (ev. i samarbeid).

Bevaring av hengegras: Hengegras (kritisk truet) har sitt eneste voksested i Norge sør for Finnmarksvidda langs Finna mellom Sterringen og Breistulen. Kartlegging i 2018 viste at ingen planter kom fram til blomstring eller å sette aks, muligens pga. at den blir beitet ned (jf. rødlistevurderingen fra Artadatabanken). Arten er da helt avhengig av vegetativ formering for å klare seg over tid. I 2019 har nasjonalparkstyret fått midler fra Miljødirektoratet for å utføre en mer detaljert kartlegging av hengegras langs Finna og samtidig gjennomføre tiltak for å skjerme arten mot beite på viktige lokaliteter. Skjermingen vil kunne vise om det er nedbeiting som er problemet eller om det er lokalklimatiske årsaker til at den ikke setter aks. Tiltaket vil bestå i å sette opp midlertidige gjerder rundt 2-3 viktige forekomster av hengegras nedenfor Breistulen. Disse står gjennom beitesesongen og tas ned i løpet av september. Da vil man kunne sammenlikne forekomster som har blitt beitet og forekomster som har blitt skjermet for beite. Ut fra disse resultatene vil det bli anbefalt en strategi for å bevare arten på lang sikt i dalen.

Bevaring av gamle gjerdestolper: For å beholde forekomstene av rødlistede lav på gjerdestolper, anbefales det å la gamle stolper bli stående igjen ved oppsetting av nytt gjerde (sette ny gjerdestolpe utenfor den gamle). I tillegg anbefales det å sette opp igjen gamle gjerdestolper som har falt ned eller har blitt lagt i haug. Disse kan festes til nye gjerdestolper på innsiden med ståltråd.

Figur 6. Aktuelle områder for inngjerding av hengegrasforekomst nedenfor Bøjesætren (øverst) og sørøst for Gupphagesætre (nederst).

4 SKJØTSELSPLAN FOR BREISTULEN

4.1 Historikk/beskrivelse

Breistulen, inkludert Odden, er en av tre store setergrender i Finndalen. Til forskjell fra de to andre setergrendene, er det ikke kjent flytting av seterhus pga. flom eller andre naturkatastrofer på Breistulen. Det er gjort en stor innsats fra setereiere for å restaurere og holde ved like seterbygningene i området.

4.2 NiN-kartlegging

Breistulen og Odden har et konglomerat av gjødslede slåttenger, gjødslede beiteenger med sølvbunke-eng, ugjødslede, tørre og friske naturbeitemarker og små beitemyrer. Hovedsakelig er det snakk om oppdyrket varig eng (T45) og noe engaktig oppdyrket mark (T41) nedenfor Finndalsvegen (både i skråningen og på elveslettene) på selve Breistulen, mens det på Odden er store arealer med semi-naturlig eng også mellom vegen og Finna – for det meste svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg (T32-C-16).

Ovenfor Finndalsvegen er det større variasjon i NiN-typer. Også her finnes mindre arealer med varig oppdyrket eng. Men for det meste er det her snakk om semi-naturlig eng, både svakt kalkrik tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-15) og klart hevdpreg, svakt kalkrik eng med klart hevdpreg (T32-C-20), intermediær tørreng med klart hevdpreg (T32-C-14) og kalkrik fukteng med klart hevdpreg (T32-C-10). På Vangsætren er det også småflekker med intermediær semi-naturlig myr (V9-C-2).

Generelt er beitetrykket godt på både innmarkskveer og utmarksarealer, og alle arealer med semi-naturlig eng ble vurdert å ha intakt semi-naturlig mark. Men generelt er beitetrykket lavere på Vangen, og her er det en større andel med eng med mindre hevdpreg. I utmarksarealene blir beitetrykket og hevdpreget gradvis svakere utover fra seterkeene. Det typiske bildet er at det er semi-naturlig eng med klart hevdpreg i ei sone av varierende bredde nærmest keene, så ei smal sone med semi-naturlig eng med mindre hevdpreg, før det gradvis går over i boreal hei.

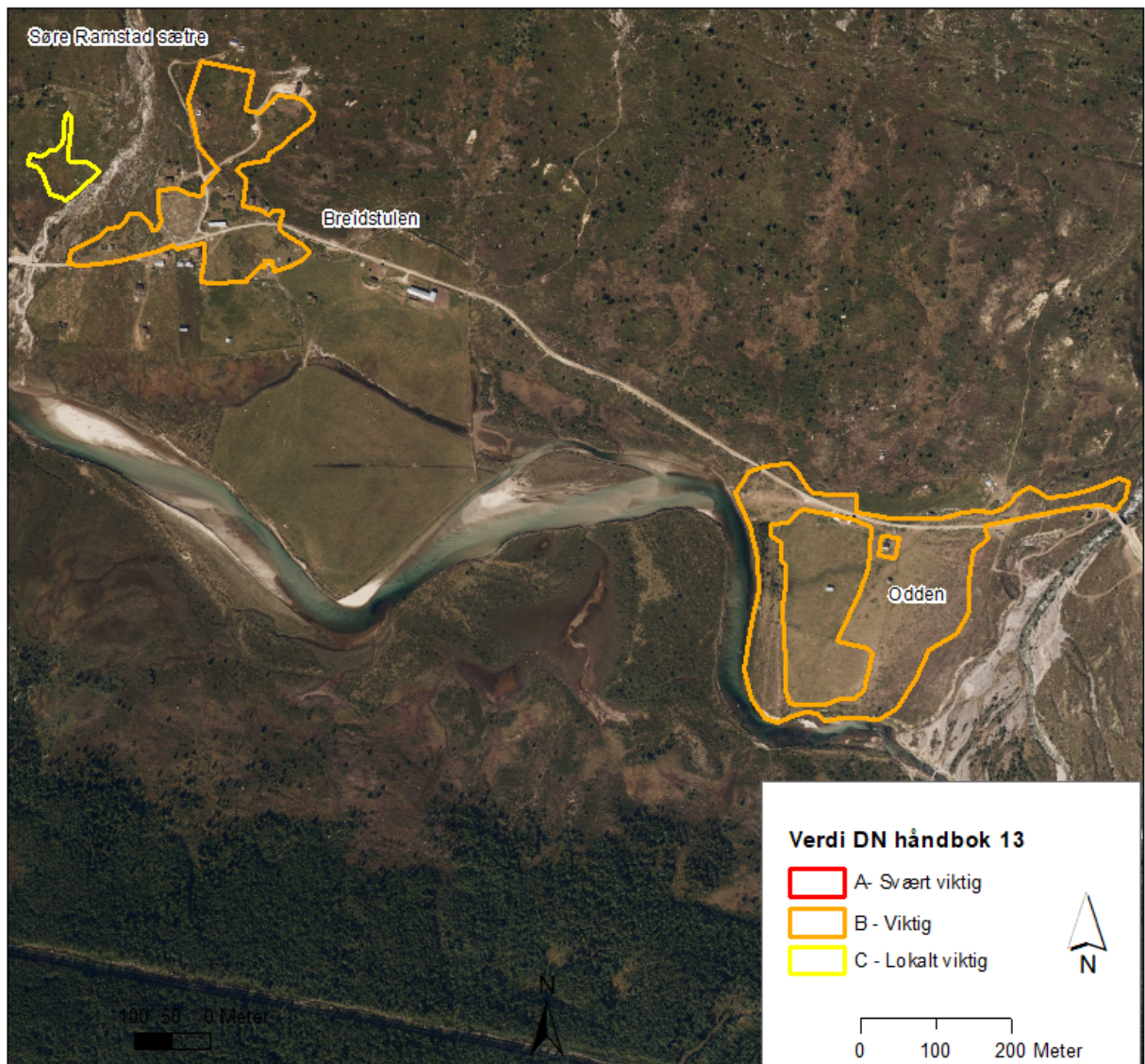
Figur 7. NiN-kart over kulturlandskapsområdene på Breistulen og Odden (ikke ferdig).

4.3 Naturtypelokaliteter og naturverdier

Det ble avgrenset 4 naturtypelokaliteter etter DN-håndbok 13 innenfor setergrenda. To av disse samsvarer med lokaliteter kartlagt i 2011 (se Larsen 2011), mens de øvrige er nyregistreringer. Alle lokalitetene er naturbeitemarker med intermediære til svakt kalkrike, tørre til noe friske enger. Ved Vangsætren inngår også mindre arealer med intermediær semi-naturlig myr i naturbeitemarklokaliteten Breistulen (gammel slåttemyr som nå beites).

Artsmangfoldet av karplanter er større i dette området enn lenger vest pga. berggrunnsforholdene. På Odden er det noe rikere enger enn ellers i Finndalen, og her er det funnet bla. bittersøte, bakkesøte (NT), snøsøte, fjellnøkleblom, marinøkkel og fjellmarinøkkel. Langs Finna vokser hengegras (CR), og dette er det eneste kjente voksestedet for arten i Norge utenom en kort strekning langs Kautokeinoelva ved Kautokeino.

De enkelte naturtypelokalitetene er beskrevet i vedlegg 1.

Figur 8. Naturtypelokaliteter på Breistulen og Odden.

Figur 9. På Breistulen går det kuer av gamle norske storferaser. Disse er lettere enn NRF-kuer og gir mindre tråkkaskader i terrenget, samtidig som de har et gunstig beitemønster for å fremme biologisk mangfold. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 10. Gjenstående gamle gjerdestolper med furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger langs grensa mellom Nigard Bøjesætre og Søre Ramstadsætre. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 11. Godt beitede utmarksarealer mellom Kolstad sætre og Gupphagesætre. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 12. Rydding Nordre Vange sæter. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 13. På Søre Vange sætre var det tørkesvake enger i den sørvendte bakken nedenfor det nye selet, for det meste flekkmure-sauesvingel-eng. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 14. Hengegras langs Finna nedenfor Breistulen. Foto: Bjørn Harald Larsen.

4.4 Bevaringsmål og tiltak

Tabell 2. Bevaringsmål og tiltak for kulturlandskapsområdene på Breistulen og Odden i Finndalen landskapsvernområde. NiN-begrep: HI = hevdintensitet, HI-b = svært ekstensivt hevdpreg, HI-c = typisk ekstensivt hevdpreg, HI-d = nokså ekstensivt hevdpreg.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/arealbruk				
Semi-naturlig eng med god hevd (hevdintensitet HI = b-d, dvs. ekstensivt hevdpreg)	Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg i sattergrenda skal opprettholdes og helst økes ut over referansetilstanden i 2018 (jf. utbredelsen av T32 i NiN-kart).	Fjernanalyse ved bruk av flybilder med god oppløsning hvert 5. år, kombinert med oppgaver over antall dyr og dyreslag som slippes i området. Tilstandssjekk i felt hvert 10. år.	<u>God</u> : Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels</u> : Arealet av kulturmarkseng med ekstensivt hevdpreg er stabilt eller har blitt redusert med inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig</u> : Arealet av kulturmarkseng med ekstensivt hevdpreg er redusert pga. lavt dyretall/manglende beiting med mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Prøve ut målrettet beiting på de viktigste kulturlandskapslokalitetene. Fortsette rydding av eier og furu på Vangsætren og Kolstad sætre («Kirkegården»). Hardere beite etter rydding på Vangsætren. Bruk av beitepusser på kve der sølvbunke har blitt et problem (bl.a. kveet nord for Finndalsvegen ved Gupphagesætre og kveet på Nordre Bustad sætre). Ansvar: Nasjonalparkforvalter i samarbeid med setereiere Utførende: Setereiere
Diagnostiske og sjeldne arter				
Kravfulle arter i kulturlandskap Bakkesøte (NT) Fjellmarinøkkel Marinøkkel	Forekomsten av fjellmarinøkkel, marinøkkel og bakkesøte skal minst opprettholdes på samme nivå som i 2011 (referansetilstand, jf. funn i Artskart).	Punktregistrering med telling av fertile individer av marinøkler på Odden hvert 5. år. Mengdeangivelse av bakkesøte på Odden.	<u>God</u> : Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap er stabil eller har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels</u> : Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap viser en reduksjon på inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig</u> : Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap viser reduksjon på mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Prøve ut målrettet beiting på de viktigste kulturlandskapslokalitetene. Stimulere til økt bruk av hest og ungdyr av storfe i hamninger på bekostning av sau for å unngå selektiv beiting på urter og marinøkler. Ansvar: Nasjonalparkforvalter i samarbeid med setereierene Utførende: Setereierene
Bygninger og gjerder				
Tømmerbygninger med ubehandlet furu	Gamle bygninger i ubehandlet furutømmer med forekomst av furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger	Registrering med mengdeangivelse på bygninger på Vangsætren, Gupphagesætre, Odden	<u>God</u> : Tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene er intakte eller har blitt restaurert uten	Stimulere til å ta vare på gamle tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Gamle gjerder/gjerdestolper	(NT) i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.	og Nordre Bustadsætre hvert 10. år.	at mengden furusotbeger har blitt redusert. <u>Middels:</u> Tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene er intakte eller har blitt restaurert med kun en mindre reduksjon i forekomsten av artene. <u>Dårlig:</u> En eller flere tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene har blitt tatt ned, <u>eller</u> en eller flere tømmerbygninger har blitt restaurert og medført at artene har gått ut.	Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Setereiere Arrangere kurs/gi informasjon om restaurering av gamle tømmerbygninger. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Fylkeskommunen/innleid tømmer
	Gamle gjerdestolper med forekomst av furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT) i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.	Registrering med mengdeangivelse på gjerdestolper med kjent forekomst på Øvre Håve sætre, Odden, Nigard Bøjesætre og Nordre Bustad sætre hvert 10. år.	<u>God:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene er konstant i forhold til referansetilstanden. <u>Middels:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene har blitt redusert med inntil 10 % i forhold til referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene har blitt redusert med inntil 10 % i forhold til referansetilstanden.	Stimulere til å bevare gamle gjerdestolper ved oppsetting av nytt gjerde. Stimulere til ny bruk av gamle gjerdestolper som er tatt ned og lagt i hauger. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Setereiere

4.5 Nærmere beskrivelse av skjøtselstiltak

Målrettet beiting er mest aktuelt på Vangsætren. Her er det allerede gjerder, og det foreslås å beite noe hardere etter ryddingen, og helst med storfe eller hest.

5 SKJØTSELSPLAN FOR STERRINGEN

5.1 Historikk/beskrivelse

Sterringen er ei stor setergrend med seterkveer som hovedsakelig høstes som kultureng, men det er også en del av disse som beites og har naturbeitemark. Fram til Storofsens herjinger i 1789, lå setergrenda Sterringen på denne sida av elva, men ble så flyttet over til sørsida av Finna. Den store beitevollen med gamle hustufter på nordsida av elva kalles derfor Gammelsterringen.

5.2 NiN-kartlegging

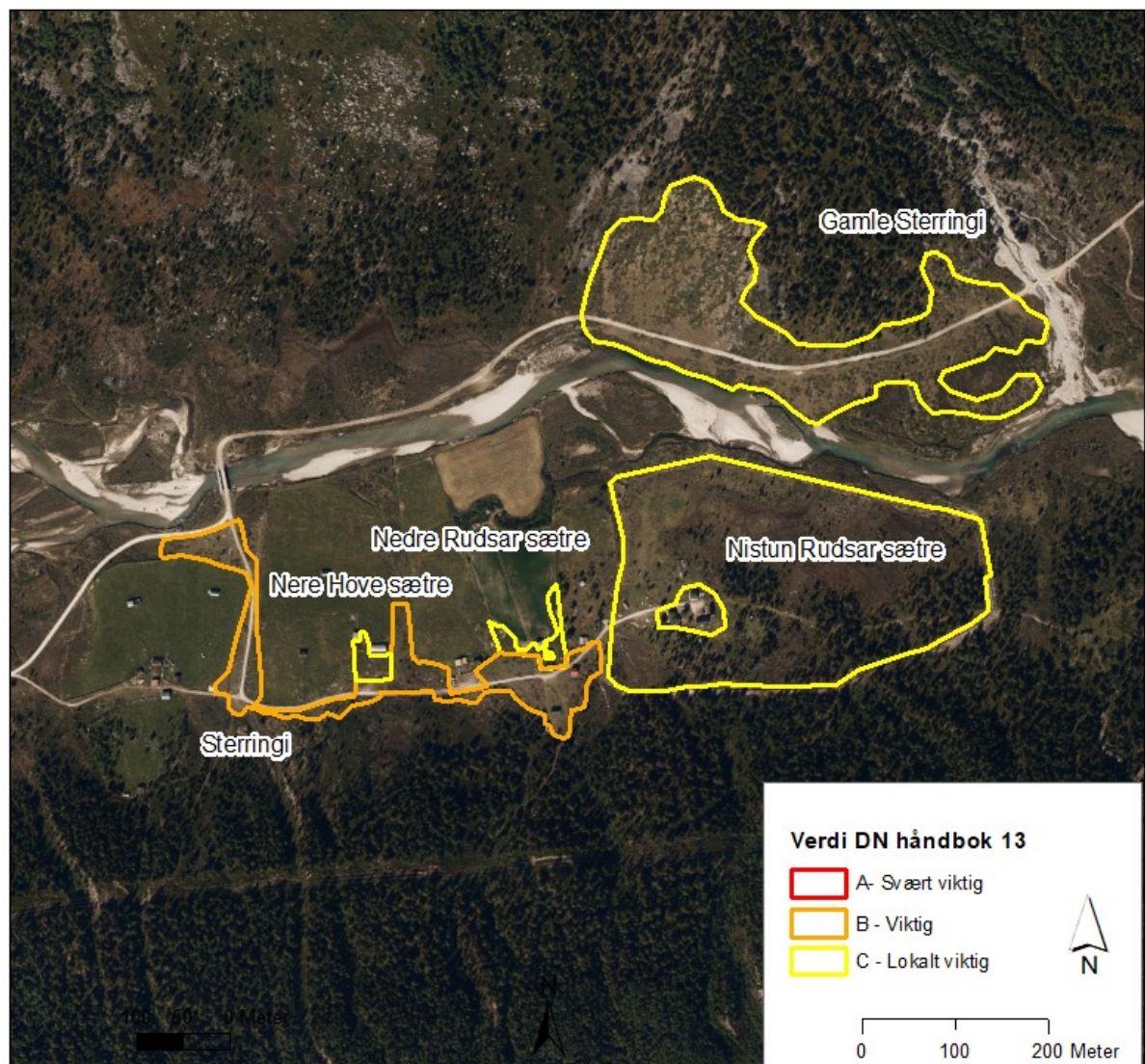
På Sterringen er det også det samme konglomeratet av oppdyrket varig eng (T45)/engaktig oppdyrket mark (T41) og semi-naturlig eng (T32) – hovedsakelig svakt kalkrik tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-15) samt en del intermediær tørreng med klart hevdpreg (T32-C-14) og intermediær eng med svakt hevdpreg (bla. i en hagemark med furu på Nistun Rudsar). Intermediær semi-naturlig myr (V9-C-2) finnes det også flere av inne på Nistun Rudsar. På Gammelsterringen er det både kalkrik og intermediær tørreng med klart og mindre hevdpreg, samt en del intermediær boreal lav- (T31-C-6) og lynghei (T31-C-7).

Generelt er beitetrykket godt på både innmarkskveer og utmarksarealer, og alle arealer med semi-naturlig eng (T32) ble vurdert å ha intakt semi-naturlig mark. I utmarksarealene blir beitetrykket og hevdpreget gradvis svakere utover fra seterkveene. Det typiske bildet er at det er semi-naturlig eng med klart hevdpreg i ei sona av varierende bredde nærmest kveene, så ei smal sone med semi-naturlig eng med mindre hevdpreg, før det går gradvis over i boreal hei (både intermediær lynghei og intermediær frisk hei).

NiN-kart ikke ferdig.

5.3 Naturtypelokaliteter og naturverdier

Larsen (2011) avgrenset 3 naturtypelokaliteter i setergrenda (2 naturbeitemarker og ei slåttemark). Disse ble reinventert og oppdatert i 2018, og i tillegg ble det registrert ytterligere 3 naturbeitemarker. Utmarksarealene er generelt godt beitet av storfe, sau og hest og har intermediær til svakt kalkrike tørrenger med bl.a. noe bakkesøte (NT). På inngjerdede arealer er det stort sett også god hevd, særlig på Nistuen Rudsar. Lokalitetene er omtalt nærmere i vedlegg 1.

Figur 15. Naturtypelokaliteter på Sterringen.

Figur 16. Furusotbeger (VU) på gammel gjerd Stolpe i ubehandlet furutømmer på Vangsbakkjen sæter. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 17. Inne på tunet Nistun Rudsar; tørrang med bla. bakkesøte (NT). Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 18. Gammel furuskog med hagemarkpreg på Nistun Rudsar. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 19. Sterringen ligger idyllisk til langs Finna i dalbunnen. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 20. Finna graver i yttersvingene, som her nedenfor Vangsbakkjen sætre på Sterringen. Et aktuelt tiltak kan være å legge ut såkalte buner for å styre elva i en annen retning og redusere erosjon på slike utsatte arealer. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 21. På Gammelsterringen er det tørkesvake enger med svakt hevdpreg og stedvis mye lav i bunnsjiktet. Foto: Bjørn Harald Larsen.

5.4 Bevaringsmål

Tabell 3. Bevaringsmål og tiltak for kulturlandskapsområdene på Sterringen i Finndalen landskapsvernområde. NiN-begrep: HI = hevdintensitet, HI-b = svært ekstensivt hevdpreg, HI-c = typisk ekstensivt hevdpreg, HI-d = nokså ekstensivt hevdpreg.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/arealbruk				
Semi-naturlig eng med god hevd (hevdintensitet HI b-d, dvs. ekstensivt hevdpreg)	Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg i setergrenda skal opprettholdes og helst økes ut over referansetilstanden i 2018 (jf. NiN-kart).	Fjernanalyse ved bruk av flybilder med god oppløsning hvert 5. år, kombinert med oppgaver over antall dyr og dyreslag som slippes i området. Tilstandssjekk i felt hvert 10. år.	<u>God:</u> Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels:</u> Arealet av kulturmarseng med ekstensivt hevdpreg er stabilt eller har blitt redusert med inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Arealet av kulturmarseng med ekstensivt hevdpreg er redusert pga. lavt dyretall/manglende beiting med mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Beite med geit og No-fence på Gammelsteringen. Stimulere til inngjerding og beite av viktige arealer. Prøve ut målrettet beiting på de viktigste kulturlandskapslokalitetene. Rydding av einer og furu på Gammelsteringen. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO/setereiere
Diagnostiske arter				
Kravfulle arter i kulturlandskap Bakkesøte (NT) Marinøkkel Fjellmarinøkkel	Forekomsten av marinøkkel og bakkesøte skal minst opprettholdes på samme nivå som i 2011 (referansetilstand, jf. funn i Artskart).	Punktregistrering med telling av fertile individer av marinøkkel og fjellmarinøkkel på Gammelsteringen, Nedre Rudsar sætre, Nere Hove sætre, Nistun Rudsar sætre og Rudsar sætre hvert 5. år. Mengdeangivelse av bakkesøte på Gammelsteringen, Nistun Rudsar og utmarksarealene vest for Nistun Rudsar.	<u>God:</u> Forekomsten kravfulle arter i kulturlandskap er stabil eller har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels:</u> Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap viser en reduksjon på inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap viser reduksjon på mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Beite med geit og No-fence på Gammelsteringen. Stimulere til inngjerding og beite av viktige arealer. Prøve ut målrettet beiting på de viktigste kulturlandskapslokalitetene. Rydding av einer og furu på Gammelsteringen. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO/setereiere
Bygninger og gjerder				
Tømmerbygninger med ubehandlet furu	Tømmerbygninger med forekomst av furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT) i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.	Registrering med mengdeangivelse på bygninger på Nedre Håve sætre, Sveine sætre og Øvre Hjeltar sætre hvert 10. år.	<u>God:</u> Tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene er intakte eller har blitt restaurert uten at mengden av artene har blitt redusert. <u>Middels:</u> Tømmerbygninger med forekomst av	Stimulere til å ta vare på gamle tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene. Arrangere kurs/gi informasjon om restaurering av gamle tømmerbygninger.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Gamle gjerder/gjerdestolper	Gamle gjerdestolper med forekomst av furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT) i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.		sotbegerartene er intakte eller har blitt restaurert med kun en mindre reduksjon i forekomsten av artene. <u>Dårlig:</u> En eller flere tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene har blitt tatt ned, <u>eller</u> en eller flere tømmerbygninger har blitt restaurert og medført at artene har gått ut.	Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Fylkeskommunen/innleid tømrer
		Registrering med mengdeangivelse på gjerdestolper med kjent forekomst på Vangsbakkjen, Nedre Rudsar sætre og Rusten sætre hvert 10. år.	<u>God:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene er konstant i forhold til referansetilstanden. <u>Middels:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene har blitt redusert med inntil 10 % i forhold til referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene har blitt redusert med inntil 10 % i forhold til referansetilstanden.	Stimulere til å bevare gamle gjerdestolper ved oppsetting av nytt gjerde. Stimulere til ny bruk av gamle gjerdestolper som er tatt ned og lagt i haug på Nere Håvesætre. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO og seiere

5.5 Nærmere beskrivelse av skjøtselstiltak (tiltak flyttes opp i tabellen)

Rydding av einer og furu på Gammelsterringen: Til å begynne med anbefales det å prioritere småeiener og mindre grupper med einer samt enkelttrær av furu som står i åpent terreng. Etter rydding er det viktig å få et godt og jevnt beitetrykk, og i denne fasen anbefales det å bruke geit (Nofence).

Figur 22. Eksempel på framdrift/metode for rydding av einer på Gammelsterringen. Små/isolerte einerkratt tas først (sirkler) og siden går man over på større kratt, som ryddes fra kantene (avrundet rektangel).

6 SKJØTSELSPLAN FOR VANGEN

6.1 Historikk/beskrivelse

På Vangen er flere setrer og setervoller som ligger spredt utover ei elvevifte som er skapt der Råkåi, Låkkra, Tronga og Finna renner sammen. Av i alt 9 setrer hører 7 til gårder i Skjåk og 2 til gårder i Lom. Før Storofsen i 1789 lå alle setrene på Vangen nord for Råkååe. Etter flommen ble alle setrene unntatt Me-Ramstadsætre og Øvre Bakken sætre flyttet til sørsida av elva. Setringa opphørte på Vangen i 1942, og seterkveene blir i dag beitet.

6.2 NiN-kartlegging

På Vangen er det en blanding av finkornede elveavsetninger og morenemasser med grovere substrat/kornstørrelser. Setergrenda har en blanding av overflatedyrket mark med kultureng, gammel slåttemark og naturbeitemark.

Setrene ligger mer spredt på Vangen, med boreal hei og fjellhei imellom samt noe fjellbjørkeskog langs Råkååe. Seterkveene har i større grad enn på Breistulen og Sterringen semi-naturlig eng (T32), for det meste intermediær og svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg, mens det er noen få og små arealer med oppdyrket varig.

På Staurustøygardsætre er det intermediær tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-13) og noe svakt kalkrik tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-15), mens det på nabosætra Hågåsåetre er intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4) og svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg (T32-C-16), samt et mindre areal med oppdyrket varig (T45-C-1).

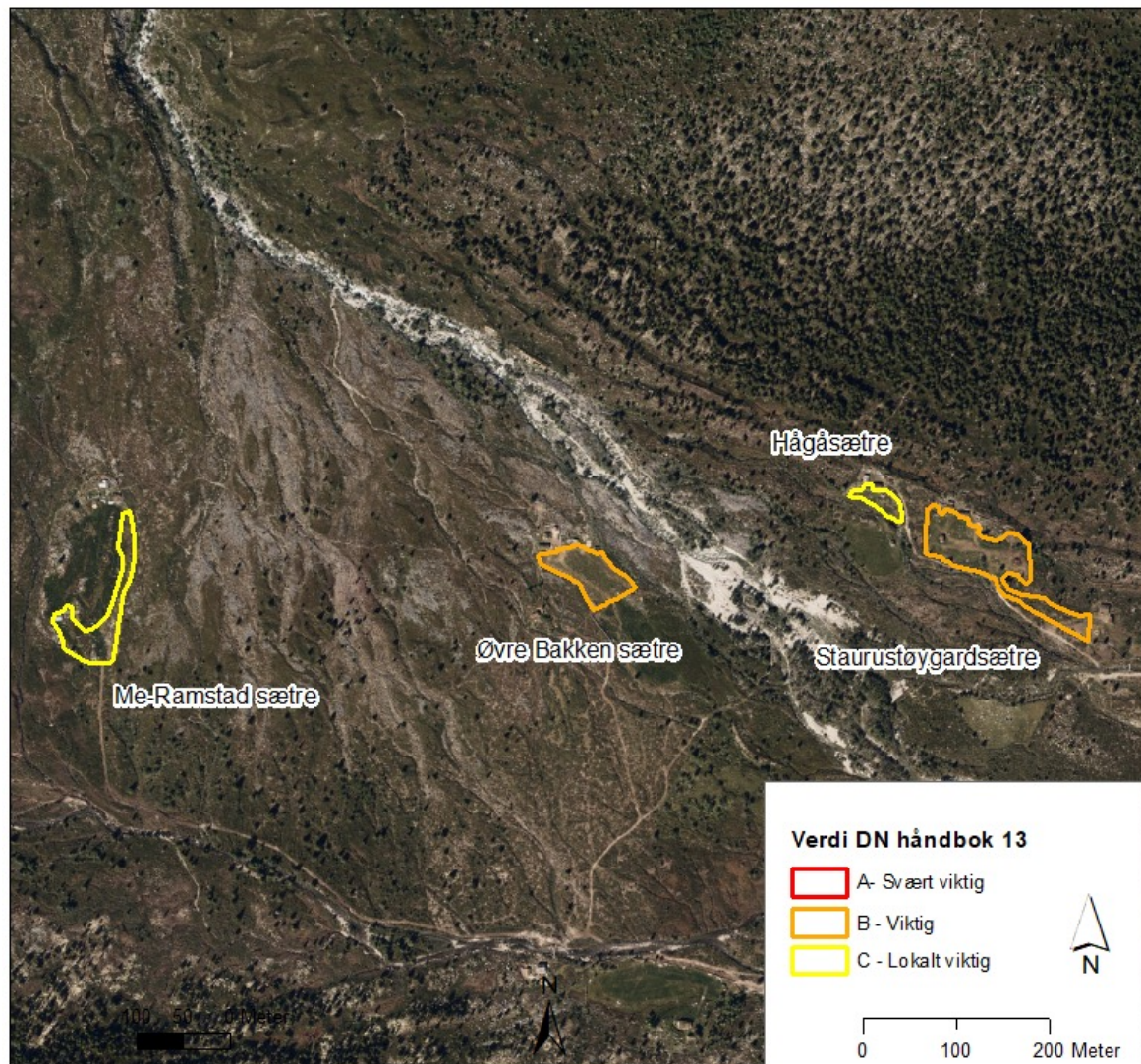
Oppdyrket varig utgjør størsteparten av arealet med kulturmark på På Øvre Bakken sætre, men det er også svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling på deler av setervollen, i tillegg til en del intermediær eng med klart hevdpreg. I nedre del av setervollen her går det over til fukteng og kildepreget myr.

Me-Ramstadsætre har intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-14) og små arealer med svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg, i tillegg til en del oppdyrket varig eng (T45-C-1). På Øygardsætre er det både oppdyrket varig eng, semi-naturlig myr og intermediær eng med mindre hevdpreg og klart hevdpreg.

Beitetrykket er betydelig lavere på Vangen enn på Sterringen og Breistulen. Særlig viser dette seg på utmarksarealene, og det er nesten ikke naturbeitemark utenfor inngjerdede områder i setergrenda. På kveene varierer beitetrykket naturlig nok mer, og i hovedsak er det moderat og godt tilpasset beiteressursene.

6.3 Naturtypelokaliteter og naturverdier

I dette området ble det kartlagt 3 naturtypelokaliteter i 2011 (Larsen 2011); to på Sørstulen og en på Nordstulen. Alle ble kartlagt på nytt i 2018, og samtlige ble vurdert å fortsatt ha viktige naturverdier – men arealet på den vestre lokaliteten på Sørstulen (Hågåsåetre) og på Nordstulen (Øvre Bakken sætre) ble betydelig redusert. I tillegg ble det registrert en ny lokalitet (Me-Ramstadsætre) i 2018.

Figur 23. Naturtypelokaliteter på Vangen.

Figur 24. Gamle vassveiter på Me-Ramstadsætre på Vangen. Slike kulturminner bør eksponeres tydelig og bevares. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 25. Ulvelav (NT) på restene etter ei gammel løe på Me-Ramstadsætre. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 26. Furusotbeger (VU) på gammel løe nederst på vollen på Me-Ramstadsætre. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 27. Gammel gjerdestolpe i ubehandlet furu med forekomst av furusotbeger (VU) på Me-Ramstadsætre. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 28. På Øvre Bakken sætre er det gjødslete voller med dominans av gulaks, engkvein og sølvbunke. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 29. Gamle gjerdestolper på Øygardsætre med både furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT). Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 30. Vollen på Hågåsetre har god hevd og bl.a. forekomst av fjellmarinøkkel. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Figur 31. Fjellmarinøkkel på vollen på Hågåsetre. Foto: Bjørn Harald Larsen.

6.4 Bevaringsmål

Tabell 4. Bevaringsmål og tiltak for kulturlandskapsområdene på Vangen i Finndalen landskapsvernområde. NiN-begrep: HI = hevdintensitet, HI-b = svært ekstensivt hevdpreg, HI-c = typisk ekstensivt hevdpreg, HI-d = nokså ekstensivt hevdpreg.

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Overvåkingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/arealbruk				
Semi-naturlig eng med god hevd (hevdintensitet HI b-d, dvs. ekstensivt hevdpreg)	Arealet av semi-naturlig eng med Ekstensivt hevdpreg i sentergrenda skal opprettholdes og helst økes ut over referansetilstanden i 2018, jf. NiN-kart.	Fjernanalyse ved bruk av flybilder med god oppløsning hvert 5. år, kombinert med oppgaver over antall dyr og dyreslag som slippes i området. Tilstandssjekk i felt hvert 10. år.	<u>God</u> : Arealet av semi-naturlig eng med ekstensivt hevdpreg har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels</u> : Arealet av kulturmarseng med ekstensivt hevdpreg er stabilt eller har blitt redusert med inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig</u> : Arealet av kulturmarseng med ekstensivt hevdpreg er redusert pga. lavt dyretall/manglende beiting med mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Opprettholde dagens beitepraksis på kveene. Manuell rydding av eier, vier og småbjørk på Hågåsetre.
Diagnostiske arter				
Kravfulle arter i kulturlandskap Fjellmarinøkkel Marinøkkel	Forekomsten av marinøkkel og bakkesøte skal minst opprettholdes på samme nivå som i 2018 (referansetilstand).	Punktregistrering med telling av fertile individer av fjellmarinøkkel og marinøkkel på Staurustøygardsætre, Hågåsetre og Øvre Bakken sætre hvert 5. år.	<u>God</u> : Forekomsten kravfulle arter i kulturlandskap er stabil eller har økt sammenliknet med referansetilstanden. <u>Middels</u> : Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap viser en reduksjon på inntil 10 % sammenliknet med referansetilstanden. <u>Dårlig</u> : Forekomsten av kravfulle arter i kulturlandskap viser reduksjon på mer enn 10 % sammenliknet med referansetilstanden.	Opprettholde dagens beitepraksis på kveene. Manuell rydding av eier, vier og småbjørk på Hågåsetre. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: SNO/setereiere
Bygninger og gjerder				
Tømmerbygninger med ubehandlet furu	Tømmerbygninger med forekomst av furusotbeger (VU), vanlig sotbeger (NT) og ulvelav (NT) i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.	Registrering med mengdeangivelse på bygninger på Me-Ramstadsætre og Hågåsetre hvert 10. år.	<u>God</u> : Tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene og ulvelav er intakte eller har blitt restaurert uten at mengden av artene har blitt redusert.	Stimulere til å ta vare på gamle tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene og ulvelav. Ansvar: Nasjonalparkforvalter

Gamle gjerder/gjerdestolper			<u>Middels:</u> Tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene og ulvelav er intakte eller har blitt restaurert med kun en mindre reduksjon i forekomsten av artene. <u>Dårlig:</u> En eller flere tømmerbygninger med forekomst av sotbegerartene og ulvelav har blitt tatt ned, <u>eller</u> en eller flere tømmerbygninger har blitt restaurert og medført at en eller flere av artene har gått ut.	Utførende: Setereiere/innleid tømmer Arrangere kurs/gi informasjon om restaurering av gamle tømmerbygninger. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Fylkeskommunen
	Gamle gjerdestolper med forekomst av furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT) i 2018 (referansetilstanden) skal bevares.	Registrering med mengdeangivelse på gjerdestolper med kjent forekomst på Me-Ramstadsætre, Øvre Bakken sætre, Hågåssætre, Staurnustøygardsætre og Øygardsætre hvert 10. år.	<u>God:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene er konstant i forhold til referansetilstanden. <u>Middels:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene har blitt redusert med inntil 10 % i forhold til referansetilstanden. <u>Dårlig:</u> Antall gamle gjerdestolper med forekomst av sotbegerartene har blitt redusert med inntil 10 % i forhold til referansetilstanden.	Stimulere til å bevare gamle gjerdestolper ved oppsetting av nytt gjerde. Ansvar: Nasjonalparkforvalter Utførende: Setereiere

6.5 Nærmere beskrivelse av skjøtselstiltak

Me-Ramstadsætre: Det er særlig viktig å bevare, eventuelt restaurere, løene og gjerdestolpene med rødlistede lavarter på denne setra, som har de rikeste forekomstene i verneområdet. På den øverste løa, som bare har de 2-3 nederste omfarene intakte, bør det vurderes å lage et enkelt overbygg – både for å skape et enda bedre mikroklima for artene og for å sørge for at restene etter løa blir bevart lengre. Det er ellers viktig at taket blir vedlikeholdt på den nederste løa, slik at tømmeret (med lavartene) kan stå lengst mulig. Her er det særlig viktig at stokker med ulvelav og furusotbeger ikke skiftes ut.

Hågåssætre: Ryddingen av einer, vier og småbjørk bør gjøres over flere år, der man starter med enkeltstående busker/trær og dernest tar tettere vier- og einerkratt fra sidene – etter samme prinsipp som på Gammelsterringen (se figur 22).

7 KILDER

7.1 Skriftlige kilder

- Direktoratet for naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2007 258 s. + vedlegg.
- Gaarder, G., Grimstad, K.J., Haugan, R. & Holtan, D. 2001. Botaniske tilleggsundersøkelser i Reinheimen, Oppland fylke. Miljøfaglig Utredning Rapport 2001-12. 38 s. + vedlegg.
- Henriksen, S., & Hilmo, O. 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.
- Kontaktutvalet for Reinheimen 2010. Forvaltningsplan for Reinheimen med med følgende delar: Reinheimen nasjonalpark, Tafjorden-Reindalen landskapsvernområde, Trollstigen landskapsvernområde, Romsdalen landskapsvernområde, Lordalen landskapsvernområde, Finndalen landskapsvernområde, Ottadalen landskapsvernområde. 163 s.
- Larsen, B.H. 2011. Kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen landskapsvernområde. Miljøfaglig Utredning Rapport 2011-54: 1-35. ISBN 978-82-8138-529-0
- Miljødirektoratet. 2015. Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann, Utkast til faktaark.
- Hovstad, K. A., Johansen, L., Arnesen, G., Svalheim, E. & Velle, L. G. (2018). Semi-naturlig eng, Semi-naturlig. Rødlista for Naturtyper 2018. Artsdatabanken. Hentet (3.12.18) fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/72>
- Hovstad, K. A., Johansen, L., Arnesen, G., Svalheim, E. & Velle, L. G. (2018). Boreal hei, Semi-naturlig. Rødlista for Naturtyper 2018. Artsdatabanken. Hentet (3.12.18) fra: <https://artsdatabanken.no/RLN2018/71>
- Hosar, H. P. (red.) 1994. Skjåk bygdebok. Bind 1: Historia fram til 1537. Skjåk kommune. 311 s.
- Hosar, H. P. 1995. Skjåk bygdebok. Bind 2: Historia 1537-1800. Skjåk kommune. 344 s.

7.2 Muntlige kilder

Navn	Organisasjon/rolle
Arild Fallingen	Setereier
Odin Hagen	Setereier

8 VEDLEGG - LOKALITETSBESKRIVELSER

Her følger oppdaterte faktaark for alle registrerte naturtypelokaliteter registrert i Finndalen.

1. Odden

Naturtype:	Naturbeitemark (60 %) og boreal hei (40 %)
Utforming:	Rik beitetørreng (60 %) og rik boreal tørrhei (40 %)
Verdi:	Viktig – B
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 1.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Gaarder m.fl. (2001) omtalte området kort, men uten å gi en verdivurdering. Lokaliteten ble så beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Odden (BN00110533). Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Odden er den østligste setra i Finndalen, og lokaliteten omfatter utmarksarealene rundt kveer både nord og (hovedsakelig) sør for vegen. Den går helt ned til Finna, som danner avgrensninga mot sør. For øvrig rundt lokaliteten danner gjerder mot kveer skarpe grenser mot vest og nord, mens det mot øst og sørøst er gradvis overgang mot dårligere beitet boreal hei. Lokaliteten ligger innenfor båndet med kvartsitt og konglomerat som krysser Finndalen, og terrenget her er flatt eller heller svakt ned mot Finna. I øvre del er det morenemasser, mens det ned mot Finna er finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Sterkt tørkeutsatt naturbeitemark med flekkmure-sauesvingel-eng (G8 etter Fremstad) som dominerende vegetasjonstype. Mot kantene er det i sørøst finnskjegg-fjellmarikåpe-eng (G5b) og mindre partier med gulaks-enkvein-eng (G4a). Helt i øst er det rikere utforming av flekkmure-sauesvingel-eng enn i de sentrale områdene. På de hardest beitede arealene inn mot vegen er det også noe tråkkvegetasjon av seterutforming med bl.a. fjøllblom, trefingerurt og flere rapp-arter (I3b). Ut mot kantene går det gradvis over i rik boreal tørrhei, som tilsammen dekker 40 % av lokaliteten. Etter NiN-systemet er det tilsvarende andeler med svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16) og svakt kalkrik boreal lynghei (T31-C-8).

Artsmangfold: I flekkmure-sauesvingel-engene inngikk kravfulle arter som bakkesøte (NT) og fjellmarinøkkel sammen med marinøkkel, dvergjamne, fjelløyentrøst, harerug, kattefot, blåkløkke, seterfrytle, aurikkelsveve, fjellfrøstjerne og sumpmaure (de to sistnevnte i friskere partier). Helt i øst var det rike sig med innslag også av kalkkrevende arter agnorstarr og hårstarr, samt små engpartier med bakkestarr, fjellnøkleblom, bakkesøte, snøsøte og bittersøte. I elvekanten langs Finna ble det noen steder presset ut sigevann fra de tette løsmassene (sand/silt), og i disse kildemiljøene blir det registrert kildeurt, stjernesildre og fjellsyre, noe som viser at sigevannet ikke er spesielt kalkrikt her.

Av beitemarksopp ble kritt vokssopp og kjeglevokssopp registrert i 2011, mens forholdene var svært dårlige for denne artsgruppa under tørken i 2018. Lokaliteten har godt potensial for beitemarksopp og bør undersøkes bedre i en god soppsesong.

På gjerdestolper langs grensa mot Nordre Bustad sætre i nordøst ble det i 2018 registrert både vanlig sotbeger (NT) og furusotbeger (VU) på gamle, grove gjerdestolper av ubehandlet furu. I tillegg ble furusotbeger registrert på sagplank av furu på løa som står like sør for rett seterbygningene på Odden.

Vegetasjonen var avsvidd og hardt nedbeitet i august 2018, og få av de kravfulle naturengartene og seterplantene som ble registrert i 2011 ble gjenfunnet på lokaliteten. Derimot ble det observert en stor flokk med næringssøkende stær (NT) på lokaliteten (opptil 400 ind.).

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites hardt av storfe og sau på utmarksbeite. Avbeitinga er jevn, men blir gradvis dårligere mot kanten i øst – der rik boreal tørreheit etter hvert overtar. Det går flere traktorveger/traktorspor gjennom lokaliteten. Det er oppgjødslede partier pga. at mange dyr samles her i perioder, men det er lite som tyder på at arealene her har blitt gjødslet.

Skjøtsel og hensyn: Fortsatt utmarksbeite med sau og storfe vil være positivt for lokaliteten. I et normalår ser det ut til å være god og jevn avbeiting, og at beiteressursene er godt tilpasset antall dyr på beite (Larsen 2011). I et ekstremt tørrår som 2018 blir beitepresset for hardt. Det foreslås i skjøtselsplanen for området å rydde einer manuelt. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde. Ved eventuell restaurering av løa med furusotbeger er det viktig at de gamle stakkene blir bevart så langt det lar seg gjøre praktisk.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (56 daa), lav vekt på artsmangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art og 2 NT-arter), høy vekt på tilstand (uten gjengroing, ingen tegn til gjødsling, godt beitetrykk) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, uten fremmede arter). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B).

2. Nordre Bustad sætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Intermediær beiteeng (60 %), rik beitetørreng (40 %)
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 1.3.2019, basert på eget feltarbeid i området 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Odden nord (BN00110537). Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Nordre Bustad sætre ligger nord for Odden, i den østre delen av Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten omfatter et inngjerdet kve nord for Finndalsvegen rett vest for brua over Gjerdingåi. Den er skarpt avgrenset med gjerde rundt det hele. Odden ligger innenfor båndet med kvartsitt og konglomerat som krysser Finndalen. Lokaliteten ligger på morenemasser i ei slak, sørvendt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med finnskjepp-fjellmarikåpe-eng (G5b etter Fremstad) på det meste av arealet (bakkene mot nord og øst), samt sølvbunke-eng (G3) på flata i sørvest og intermediær beitemyr (fastmattemyr) i østre del. Etter NiN-systemet er det intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-14) i nord og helt i øst (her er det trolig også et lite areal med svakt kalkrik tørreng, men tørken i 2018 gjorde det vanskelig å fastslå på bakgrunn av karplantefloraen), mens det er innslag av intermediær boreal lynghei (T31-C-5) i bakkene mot nord og oppdyrket varig eng med lite intensivt hevdpreg (T45-C-1) i sørvest, i tillegg til intermediær semi-naturlig myr (V9-C-2) i øst.

Artsmangfold: En middels artsrik lokalitet, som foruten karakterartene for de nevnte vegetasjonstypene har innslag av flekkmure, sauesvingel, dvergjamne, marinøkkel, katterot, slirestarr, ryllik, harerug, blåklomme, småengkall, gulaks, stivstarr og aurikkelsveve.

På vestveggen av den gamle løa nederst på beitet ble det funnet furusotbeger (VU) på ubehandlet furutømmer i 2018, mens det på gjerdestolper videre østover og i øvre, nordøstre del av beitet ble registrert både vanlig sotbeger (NT) og furusotbeger (VU) på gamle, grove gjerdestolper av ubehandlet furu.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: I juli 2011 gikk det ei ku med kalv i dette vesle kveet, og avbeitinga er jevn og god på hele arealet (også myrflatene). Det hadde nylig blitt ryddet einer og småbjørk på kveet. I 2018 beitet det storfe og sau her, og ryddingen hadde fortsatt i årene imellom.

Skjøtsel og hensyn: Ekstensivt/moderat storfebeite er en ideell skjøtsel for lokaliteten og anbefales å fortsette. Sau bør ikke gå her gjennom hele vekstsesongen, eventuelt bare på høsten. God og jevn avbeiting tyder på at beiteressursene er godt tilpasset antall dyr på beitet. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (4 daa), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art og 1 NT-art), middels vekt på tilstand (lite gjengrodd, svake tegn til gjødsling, godt beiterykk) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, uten fremmede arter). Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at rødlisteartene er knyttet til bygninger og gjerder, samt at deler av lokaliteten er tidligere gjødslet, settes verdien ned til lokalt viktig (C).

3. Breistulen

Naturtype:	Naturbeitemark (60 %), boreal hei (30 %) og slåttemyr (10 %)
Utforming:	Rik beitetørreng (20 %), intermediær beiteeng (20 %), intermediær beitetørreng (20 %), intermediær slåttemyr (10 %), rik boreal tørrhei (10 %) og rik boreal fukthei (20 %)
Verdi:	Viktig – B
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 1.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Gaarder m.fl. (2001) omtalte området kort, men uten å gi en verdivurdering. Utover dette foreligger det ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Breistulen er den største setergrenda i Finndalen, og lokaliteten omfatter utmarksarealer og inngjerdede kveer omkring setrene Bølesætre, Gupphågsætre, Kolstad sætre og Vangsætren. Lokaliteten ligger innenfor båndet med kvartsitt og konglomerat som krysser Finndalen, og den ligger i ei sørvendt li med morenelag av vekslende mektighet (for det meste ganske tynt). Særlig den såkalte «Kirkegården» (vest for Kolstad sætre) er svært steinete.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Mosaikklokalitet med betydelig variasjon i naturtyper, der naturbeitemark med intermediær og svakt kalkrik tørreng er de viktigste. I tillegg forekommer intermediær og svakt kalkrik eng, intermediær semi-naturlig myr (beitemyr) og intermediær og svakt kalkrik boreal lynghei og fukthei. Engene har for det meste klart hevdpreg, til dels med tråkkvegetasjon, men de får mindre hevdpreg ut mot kantene og den boreale heia. Vegetasjonstyper etter Fremstad er hovedsakelig finnskjegg-fjellmarikåpe-eng, gulakseng og flekkmure-sauesvingel-eng samt noe sølvbunkeeng. På de hardest beitede arealene inn mot vegen er det også noe tråkkvegetasjon av seterutforming med bl.a. fjøllblom, trefingerurt og flere rapp-arter.

Artsmangfold: Naturengene var middels artsrike med bl.a. gulmaure, aurikkelsveve, engfiol, blåklokke, ryllik, kjerteløyentrøst, finnskjegg, fjelltimotei, flekkmure, gulaks og fjellmarikåpe. Vegetasjonen bar sterkt preg av tørken i 20018, og arts mangfoldet er ikke fanget opp på en god måte. Beitemarksopp hadde en svært dårlig sesong. Litt furusotbeger (VU) ble funnet på løe til nedfalls nedenfor Vangsætren.

Fremmede arter: Rødhyll (SE) vokste nede ved vegen ved Kolstad sætre (nord for langt uthus).

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites til dels ganske hardt av storfe og sau på utmarksbeite. Avbeitinga er jevn og god på «Kirkegården» og langs vegen, for øvrig noe svakere og mer ujevn. Det er oppgjødslede partier langs vegen pga. at mange dyr samles her i perioder. Det har blitt ryddet einer manuelt på «Kirkegården», med godt resultat. Også på kveet nedenfor den vestre av Vangsætren er det ryddet mye einer og kjerr, men så langt kunne det ikke registreres positive utslag av dette.

Skjøtsel og hensyn: Utmarksbeite med sau og storfe anbefales videreført, gjerne med bedre beitetrykk på kveene på Vangsætren. I et ekstremt tørrår som 2018 blir beitepresset for hardt. Det foreslås i skjøtelsesplanen for området å fortsette ryddingen av einer og kjerr manuelt. Ved eventuell gjenoppbygging av løa med furusotbeger er det viktig at de gamle stökkene blir bevart så langt det lar seg gjøre praktisk.

Verdisetting: Basert på verdissettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (36 daa), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art), høy vekt på tilstand (uten gjengroing, ingen tegn til gjødsling, godt beitetrykk) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B).

4. Søre Ramstad sætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Intermediær beiteeng (60 %), slåttemyr (40 %)
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.3.2019, basert på eget feltarbeid i området 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for helhetlige

kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Røddlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter en større del av vollen på Søre Ramstad sætre og en liten del av vollen (inkludert det gamle selet) på Nigard Bøje sætre. Den er skarpt avgrenset med gjerde mot sør, mens det ellers er gradvis overgang mot gjødslet eng. Området ligger innenfor båndet med kvartsitt og konglomerat som krysser den østre delen av Finndalen. Lokaliteten ligger på morenemasser i ei sørvendt, ganske bratt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med finnskjepp-fjellmarikåpe-eng (G5b) på det meste av arealet (bakkene nedenfor selet på Søre Ramstad sætre). Langs en liten bekk som går langs grensa mellom de to setrene er det intermediær til svakt kalkrik beitemyr med grunne fastmatter. Etter NiN-systemet er det intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-14) samt intermediær semi-naturlig myr (V9-C-2) langs bekken.

Artsmangfold: Det ble registrert få naturengarter på lokalitet, kun kjerteløyentrøst, aurikkelsveve, blåklokke, finnskjepp, harerug og ryllik ble notert av karplanter. I beitemyra vokste bl.a. dvergjamne, særbustarr og stjernestarr. På vestveggen av det gamle selet på Nigard Bøje sætre var det noe furusotbeger (VU) (noen omfar skiftet i nedre del). Både furusotbeger og vanlig sotbeger (NT) vokste på gamle, grove gjerdestolper av ubehandlet furu ute i beitemyra og videre opp på fastmarka øverst på vollen (langs grensa mellom setrene). I tillegg var det litt furusotbeger på sørøstsida av en gammel bygning til nedfalls på Søre Ramstad sætre. Ved en ruin øverst på vollen på Søre Ramstad sætre lå det en haug med gamle gjerdestolper uten lavartene på (dårligere mikroklima for disse artene ned mot bakken).

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Vollene blir beitet av storfe, og beitetrykket er moderat. De delene av vollen som omfattes av lokaliteten er lite preget av tidligere gjødsling, i motsetning til resten av vollen.

Skjøtsel og hensyn: Ekstensivt/moderat storfebeite er en ideell skjøtsel for lokaliteten og anbefales å fortsette. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde. Det er viktig at de gamle stolpene som står langs grensa mellom de to setrene (uten gjerde imellom) får stå og eventuelt settes opp igjen dersom de faller (lavartene skal ha det tørt og vil forsvinne dersom stolpene faller ned på bakken, og i hvert fall dersom de faller ned i myr). Ved eventuell restaurering eller gjenoppbygging av bygningene er det viktig at de gamle stokkene blir bevart så langt det lar seg gjøre praktisk.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (3,4 daa), middels vekt på røddlistearter (1 VU-art og 1 NT-art), lav vekt på tilstand (noe gjengroing, spor etter gjødsling, moderat beitetrykk) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, uten fremmede arter). Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at røddlisteartene er knyttet til bygninger og gjerder, samt at deler av lokaliteten er tidligere gjødslet, settes verdien ned til lokalt viktig (C).

5. Gammelsterringen

Naturtype:	Naturbeitemark (80 %) og boreal (20 %)
Utforming:	Intermediær tørreng (40 %), rik beitetørreng (40 %), rik boreal tørrhei (20 %)
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Gaarder mfl. (2001) nevner lokaliteten som et område med kalkfattig naturbeitemark, men den ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Sterringen nord (BN00110531). Rødlis-testatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Sterringen ligger sentralt i Finndalen, og denne lokaliteten ligger langs nordsida av Finna vis à vis setergrenda (på begge sider av Finndalsvegen). Fram til Storøfsens herjinger i 1789, lå setergrenda Sterringen på denne sida av elva, men ble så flyttet over til sørsida av Finna. Lokalnavnet på området er derfor Gammelsteringen. Lokaliteten omfatter et større utmarksareal, og det er fortsatt mulig å se spor etter hvor noen av de gamle seterhusene stod. Det er gradvis overgang til dårligere beitet heivegetasjon rundt hele lokaliteten, bortsett fra i sør der den grenser mot flommarkslokaliteten langs Finna. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på grunne morenemasser i ei forholdsvis bratt, sørvendt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark, hovedsakelig med gulaks-engkveineng (G4a) – men også en del flekkmure-sauesvingel-eng (G8), særlig nedenfor Finndalsvegen. Etter NiN-systemet er det snakk om intermediær tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-13) ovenfor veien og svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg T32-C-20) nedenfor veien. Ut mot kantene i øvre del går det over i intermediær boreal lavhei (T31-C-4), mens det ned mot Finna er intermediær boreal lynghei (T31-C-5) og svakt kalkrik fukthei (T31-C-7).

Artsmangfold: Middels artsrik lokalitet med enkelte kravfulle arter. Foruten karakterartene for vegetasjonstypene er bakkesøte (NT), fjellmarinøkkel, gulmaure, blåkløkke, harerug, katterot, stivstarr, fjelløyentrøst, fjelltistel, setermjelt, fjellfrøstjerne og engkransmose registrert, dessuten mye kvitkrull og lys/grå reinlav på knausene.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området er hardt beitet, vesentlig av sau – men også storfe beiter her i perioder. Ut mot kantene er beitetrykket lågere og engene mer artsrike. Arealet er ryddet for stein, som er lagt opp i både steinmurer og røyser.

Skjøtsel og hensyn: Det ideelle for lokaliteten er trolig å gjerde den inn og beite den ekstensivt med storfe. Jorda er tørkesvak og sauen ser ut til å konsentrere seg her i perioder, noe som til sammen fører til oppgjødsling og trolig en utarming av mangfoldet over tid ved at sauen beiter hardt på urter og marinøkler. Fjellmarinøkkel ble ikke gjenfunnet i 2018 (men hadde generelt et dårlig år pga. tørken). Det anbefales en rydding av trær og busker der man starter med å ta furua som kommer, og dernest rydde einer manuelt – gradvis ut fra allerede åpne flater.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (56 daa), lav vekt på rødlistearter (1 NT-art), høy vekt på tilstand (uten gjengroing, ingen tegn til gjødsling, godt beitetrykk) og høy vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, ubetydelig påvirkning fra inngrep, uten fremmede arter). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien lokalt viktig (C).

6. Nistun Rudsar

Naturtype: Naturbeitemark (40 %), hagemark (40 %) og slåttemyr (20 %)

Utforming: Rik beitetørreng (10 %), rik beiteeng (30 %), intermediær beiteeng (40 %), intermediær slåtteeng (20 %)

Verdi: Lokalt viktig – C

Undersøkt/kilder: Feltsjekk Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dette er den østligst beliggende setra i setergrenda Sterringen. Den omfatter hele det inngjerdede arealet knyttet til setra, inkludert deler av tunet (som også har fine naturenger). Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på grunne til noe djupere morenemasser og elveavsetninger langs sørsida av Finna. Det er også innslag av en del torvjord her.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Mosaikklokalitet med betydelig variasjon i naturtyper, der hagemark (furuheide med en del gamle furutrær) og naturbeitemark med intermediær og svakt kalkrik eng er den viktigste. I tillegg er det mindre arealer med svakt kalkrik tørreng langs vegen inn til setertunet. I alt tre større og mindre intermediære slåtteenger, nå beitemyrer, ligger innenfor kveet. Etter NiN-systemet veksler kulturmarkstypene mellom intermediær eng med mindre hevdpreg (T32-C-3), svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg (T32-C-16), svakt kalkrik eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-21) og intermediær eng med svakt preg av gjødsling (T32-C-6). De gamle slåtteengene har intermediær semi-naturlig myr (V9-C-2), mens det i tillegg er små arealer med intermediær boreal frisk hei (T31-C-4).

Artsmangfold: I engpartiene ble arter som bakkesøte (NT), småengkall, setermjelt, blåklokke, fjellmarikåpe, ryllik, fjelløyentrøst, katterot, fjellkatterot og stivstarr notert, mens det i myrområdene ble funnet tvebostarr, myrklegg, slåttestarr, dystarr, gråstarr og tettegras. Det er godt potensial for beitemarksopp (inkludert rødlistearter) på lokaliteten, hovedsakelig vest for setertunet.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites av storfe, sau og geit (i perioder), og avbeitingen er jevn og god på det meste av arealet. Oppgjødslede eller svakt gjødslede arealer finnes også, bl.a. i sørøst. Myrpartiene på lokaliteten har trolig blitt slått tidligere.

Skjøtsel og hensyn: Sambeite med storfe, sau og geit slik det praktiseres i dag er trolig ideelt for lokaliteten og anbefales videreført.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (79 daa), lav vekt på rødlistearter (1 NT-art), høy vekt på tilstand (uten gjengroing, svært svake spor etter gjødsling, godt beitetrykk) og midt vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien lokalt viktig (C).

7. Nedre Rudsar sætre

Naturtype: Naturbeitemark (60 %), slåtteeng (40 %)

Utforming: Rik beitetørreng (60 %), intermediær slåtteeng (40 %)

Verdi: Lokalt viktig – C

Undersøkt/kilder: Feltsjekk Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid i området 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Sterringen (159/1/56) (BN00110534). Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et inngjerdet kve og setertun på eiendommen 159/1/56 (Nedre Rudsar sætre) på Sterringen, ei stor setergrend sentralt i Finndalen landskapsvernområde. Den er skarpt avgrenset med gjerde mot sør, øst og vest, mens det er skarp overgang til gjødslet slåtteeng mot nord. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på Finnas elveslette, i overgangen mellom morenemasser og mer finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med dunhavreeng (G7b) i vest og nordøst ned mot ei større kultureng, mens det inne på tunet er slåttemark med gulakseng (G4a). Etter NiN-systemet er det snakk om svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16).

Artsmangfold: I dunhavreenga ble det i 2011 funnet flere kravfulle arter, som (stedvis mye) marinøkkel, fjellmarinøkkel, flekkmure og gulmaure, samt setermjelt, aurikkelsveve, slirestarr, engsmelle, fjelltistel, seterstarr, fjellmarikåpe, fjelløyentrøst og sauesvingel. Gulaksenga hadde arter som engfrytle, blåklokke, marinøkkel, røsslyng, kattefot, fjelltimotei, småengkall og harerug. Marinøkklene ble ikke gjenfunnet i 2018, men denne gruppa hadde generelt et dårlig år i 2018. I 2018 ble det funnet furusotbeger (VU) på to gamle og grove gjerdestolper av ubehandlet furu mot sør.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Inne på tunet blir det trolig slått og etterbeitet med storfe (den gode forekomsten av marinøkler tyder på storfe og ikke sau), mens den nordre delen trolig bare blir beitet en kort periode. Hevden er god, og engene bar preg av ekstensiv og godt tilpasset skjøtsel.

Skjøtsel og hensyn: Dersom tunet slås er dette positivt og bør fortsette, og det ville vært positivt om slåttene ble utvidet til å omfatte også dunhavreenga. Etterbeite med storfe er å foretrekke framfor sau, som beiter mer selektivt og raskt vil redusere populasjonene med marinøkler. Gjødsling bør unngås. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (1,9 daa), lav vekt på artsmangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art), middels vekt på tilstand (lite gjengroing, middels beitetrykk, svake spor etter gjødsling) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir kun grunnlag for å gi lokaliteten verdien lokalt viktig (C).

8. Sterringen

Naturtype:	Naturbeitemark (90 %), boreal hei (10 %)
Utforming:	Rik beitetørreng (40 %), intermediær beitetørreng (20 %), rik beiteeng (20 %), intermediær beiteeng (10 %), intermediær boreal hei (10 %)
Verdi:	Viktig – B
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 6. og 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Sterringen ligger sentralt i Finndalen, på sørsida av Finna. Lokaliteten omfatter godt til moderat beitede utmarksarealer i setergrenda, der særlig arealene sør for Rudsarsætren er godt beitede og verdifulle. Mot sør går det over i gjengroende boreal hei med furu, mens lokaliteten ellers blir avgrenset av veger og gjerder. Berggrunnen i området består av granitisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på Finnas elveslette, i overgangen mellom morenemasser og mer finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med både intermediære og svakt kalkrike enger, hovedsakelig gulakseng (G4a) og flekkmure-sauesvingel-eng (G8). Etter NiN-systemet er det mest av svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16) samt en del svakt kalkrik eng med mindre hevdpreg (T32-C-5) og intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-14).

Artsmangfold: De mest artsrike partiene var sør for Rudsarsætren, hvor bl.a. bakkesøte (NT) var vanlig, sammen med arter som flekkmure, kattefot, fjelløyentrøst, ryllik, jåblom, harerug, aurikkelsveve og fjellmarikåpe. Vegetasjonen bar sterkt preg av tørken i 20018, og arts mangfoldet er ikke fanget opp på en god måte. Beitemarksopp hadde en svært dårlig sesong, og det er potensial for funn av rødlistearter i denne gruppa på lokaliteten. Furusotbeger (VU) ble funnet på gamle og grove gjerdestolper av furu i nordøst (gjerde mot kveet øst for Nedre Rudsar sætre).

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området beites stedvis hardt av store, sau og hest på utmarksbeite, noe også av en geiteflokk som går mellom Nistun Rudsar sætre og Nistun Rudsar. Avbeitinga er jevn og god på det meste av arealet, noe svakere og mer ujevn inn mot boreal hei.

Skjøtsel og hensyn: Utmarksbeite anbefales videreført. I et ekstremt tørrår som 2018 blir beitepresset for hardt på enkelte arealer, som nede ved Finna, men vanligvis er det ikke noe problem (trolig heller det motsatte i kantsonene). Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (19 daa), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art og 1 NT-art), høy vekt på tilstand (uten gjengroing, ingen tegn til gjødsling, godt beiterykk) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), noe som kan være diskutabelt pga. at den registrerte sårbare arten ble funnet på gjerdestolper, men særlig potensialet for rødlistede beitemarksopp gjør at verdi B kan forsvares allikevel.

9. Nere Hove sætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Rik beitetørreng
Verdi:	Viktig – B
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Bjørn Harald Larsen 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Sterringen (159/1/58) (BN00110530). Rødlisestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Nere Hove sætre ligger i setergrenda Sterringen, sentralt i Finndalen, på sørsida av Finna. Lokaliteten omfatter det inngjerdede arealet rundt seterhusene. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på Finnas elveslette, i overgangen mellom morenemasser og mer finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tørkesvak naturbeitemark med kortvokst gulakseng (G4a) og flekkmure-sauesvingel-eng (G8). Etter NiN-systemet er det snakk om svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16).

Artsmangfold: Undersøkt tørkesommeren 2018, og artsamangfoldet kan ikke forventes å være godt registrert. Bl.a. er det potensial for beitemarksopp her, og det var et svært dårlig år for den gruppa i 2018. Av karplanter ble gulmaure, fjellmarinøkkel, seterfrytle, hvitmaure, sauesvingel, blåklokke, småengkall, flekkmure, stivstarr, setermjelt, ryllik, småsyre, harerug, kattedot, gulaks og fjelltimotei registrert. Fjellmarinøkkel ble ikke gjenfunnet i 2018, men marinøkklene hadde generelt et dårlig år i 2018. På gamle, grove gjerdestolper av furu, som er lagt i haug i øvre del av tunet, ble furusotbeger (VU) funnet på de øverste stolpene.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Inne på tunet blir det trolig slått og etterbeitet med storfe (den gode forekomsten av marinøkler tyder på storfe og ikke sau), mens den søndre delen ikke ser ut til å ha hatt noen form for hevd de siste årene. Gjengroingen går allikevel seint pga. tynt løsmassedecke og tørt klima. Det er ikke klare tegn til tidligere gjødsling. Engene bar preg av ekstensiv og godt tilpasset skjøtsel i 2011.

Skjøtsel og hensyn: Det anbefales at geiteflokkene som beiter på Sterringen slippes inn her for å beite noen dager på ettersommeren/tidlig høst, eventuelt at storfe slippes inn her for en kort periode i samme periode. Dette foreslås også i skjøtselsplanen for området. Videre anbefales det å sette opp igjen de gamle gjerdestolpene av furu innenfor nytt gjerde for å bevare forekomstene av furusotbeger.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (1,4 daa), lav vekt på artsamangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art), middels vekt på tilstand (lite gjengroing, svake spor etter gjødsling, svakt beitetrykk) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at rødlisteartene er knyttet til bygninger og gjerder, samt at deler av lokaliteten er tidligere gjødslet, settes verdien ned til lokalt viktig (C).

10. Nistun Rudsar sætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Rik beitetørreng
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Geir Høitomt i Kistefos Skogtjenester as 10.3.2019, basert på eget feltarbeid 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et inngjerdet kve på eiendommen 159/1/58 (Nistugun Rudsar) på Sterringen, ei stor setergrend sentralt i Finndalen landskapsvernområde. Den er skarpt avgrenset med gjerde (delvis langs veg), og grenser i øst mot naturtypefigur BN00110530. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på Finnas elveslette, i overgangen mellom morenemasser og mer finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tørkesvak naturbeitemark med kortvokst gulakseng (G4a) og innslag av flekkmure-sauesvingel-eng (G8). Etter NiN-systemet er det snakk om svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16).

Artsmangfold: Undersøkt tørkesommeren 2018, og arts mangfoldet kan ikke forventes å være godt registrert. Av karplanter ble marinøkkel, seterfrytle, hvitmaure, sauesvingel, blåkløkke, småengkall, flekkmure, stivstarr, fjelltistel, ryllik, småsyre, harerug, kattefot, gulaks og fjelltimotei registrert. Marinøkkel ble kun sett med ett nedbeitet eksemplar, men marinøkklene hadde generelt et dårlig år i 2018 (potensiale også for fjellmarinøkkel). På gjenstående gamle grove gjerdestolper av furu (mes-teparten av gjerdet nyrestaurert og gamle stolper fjernet) ble furusotbeger (VU) funnet.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten ble beitet av boergeit ved besøket i 2018. Ifølge geite-eier ble kveet benyttet som natthamn, og flokken beitet i hovedsak i utmark på dagtid. Hevden synes å være god, og kvea bar preg av passe ekstensiv skjøtsel.

Skjøtsel og hensyn: Det anbefales at den nokså ekstensive geitebeitinga fortsetter med dagens omfang. Noe avhengig av denne geiteartens beitepreferanse (lite kjent for forfatteren) kan det være behov for tilleggsbeiting av f.eks. storfe på ettersommeren. Gjødsling bør unngås.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (9,9 daa), lav vekt på arts mangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art), middels vekt på tilstand (lite gjengroing, middels beitetrykk, svake spor etter gjødsling) og middels vekt på påvirkning (ekstensiv hevd med svake spor etter intensiv hevd, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at rødlisteartene er knyttet gjerdestolper settes verdien ned til lokalt viktig (C).

11. Rudsar sætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Rik beitetørreng (60 %), intermediaær slåttetørreng (40 %)
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt 7.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Geir Høitomt i Kistefos Skogtjenester as 10.3.2019, basert på eget feltarbeid 7.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Sterringen (159/1/56) (BN00110534). Rødlis-testatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten omfatter et inngjerdet kve og setertun på eiendommen 159/1/56 (Nedre Rudsar sætre) på Sterringen, ei stor setergrend sentralt i Finndalen landskapsvernområde. Den er skarpt avgrenset med gjerde mot sør, øst og vest, mens det er skarp overgang til gjødslet slåtteeng mot nord. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på Finnas elveslette, i overgangen mellom morenemasser og mer finkornete elveavsetninger.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av naturbeitemark med dunhavreeng (G7b) i vest og nordøst ned mot ei større kultureng, mens det inne på tunet er slåttemark med gulakseng (G4a). Etter NiN-systemet er det snakk om svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16).

Artsmangfold: I dunhavreenga ble det i 2011 funnet flere kravfulle arter, som (stedvis mye) marinøkkel, fjellmarinøkkel, flekkmure og gulmaure, samt setermjelt, aurikkelsveve, slirestarr, engsmelle, fjelltistel, seterstarr, fjellmarikåpe, fjelløyentrøst og sauesvingel. Gulaksenga hadde arter som engfrytle, blåklokke, marinøkkel, røsslyng, kattedot, fjelltimotei, småengkall og harerug. Marinøkklene ble ikke gjenfunnet i 2018, men denne gruppa hadde generelt et dårlig år i 2018. I 2018 ble det funnet furusotbeger (VU) på to gamle og grove gjerdestolper av ubehandlet furu mot sør.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Inne på tunet blir det trolig slått og etterbeitet med storfe (den gode forekomsten av marinøkler tyder på storfe og ikke sau), mens den nordre delen trolig bare blir beitet en kort periode. Hevden er god, og engene bar preg av ekstensiv og godt tilpasset skjøtsel.

Skjøtsel og hensyn: Dersom tunet slås er dette positivt og bør fortsette, og det ville vært positivt om slåttene ble utvidet til å omfatte også dunhavreenga. Etterbeite med storfe er å foretrekke framfor sau, som beiter mer selektivt og raskt vil redusere populasjonene med marinøkler. Gjødsling bør unngås. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (3,1 daa), lav vekt på arts mangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art), middels vekt på tilstand (lite gjengroing, middels beitetrykk, svake spor etter gjødsling) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at rødlisteartene er knyttet til bygninger og gjerder, samt at lokaliteten er liten og noe preget av inngrep, settes verdien ned til lokalt viktig (C).

12. Staurustøygardsætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Intermediær beitetørreng (70 %), rik beitetørreng (30 %)
Verdi:	Viktig – B
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 6.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 6.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Sørstulen (159/1/68) (BN00110535). Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Staurustøygardsætre ligger på Sørstulen i østre del av setergrenda Vangen innerst i Finndalen. Lokaliteten omfatter det meste av kveet på setra. Lokaliteten avgrenses av gjerde mot nordvest, vest og sør, mens det ellers er gradvis overgang til dårligere beitet intermediær boreal lynghei. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på grunne morenemasser i ei slak, sørvendt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med mosaikk av gulaks-engkvein-eng (G4a) og finnskjegg-fjellmarikåpe-eng (G5b), samt noe sølvbunke-eng (G3) sentralt og små arealer med flekkmure-sauesvingel-eng (G8). Etter NiN-systemet er det snakk om intermediær tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-13) og noe svakt kalkrik tørreng med mindre hevdpreg (T32-C-16).

Artsmangfold: Middels artsrik lokalitet, men kravfulle arter som marinøkkel og fjellmarinøkkel (10-15 eks. omkring 32V 481942 6864989) var forholdsvis vanlige i 2011, og en del marinøkkel ble registrert også i 2018, derimot ikke fjellmarinøkkel. Ellers finnes bl.a. gulmaure, fjellbakkestjerne, flekkmure, slirestarr, harerug, kattefot, småengkall, seterfrytle, fjelltimotei, kjerteløyentrøst, gulaks, finnskjegg, slåtestarr, aurikkelsveve og stivstarr. Furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT) ble funnet på flere gamle og grove gjerdestolper av furu i sørvest. Det er ganske godt potensial for funn av rødlistede beitemarksopp på lokaliteten.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Arealet ble beitet av storfe i 2011, men det hadde ikke blitt sluppet dyr ennå ved befaringsstidspunktet det året. Hevden ble da vurdert som god, og engene bar preg av ekstensiv og godt tilpasset skjøtsel. Vurderingen var omlag den samme i 2018, og det ble da antatt at det beitet storfe her året før – men at det ikke hadde blitt beitet i 2018. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde.

Skjøtsel og hensyn: Ekstensivt storfebeite med seint slipp er trolig ideelt for lokaliteten, særlig dersom det er forholdsvis mange dyr som går her for en kort periode. Dette vil gi en skjøtsel som etterlikner slått, og særlig for marinøkklene vil dette være positivt. Gjødsling bør unngås.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (6,9 daa), lav vekt på arts mangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art og 1 NT-art), middels vekt på tilstand (lite gjengroing, middels beitetrykk, svake spor etter gjødsling) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), noe som kan være diskutabelt pga. at

rødlisteartene ble funnet på gjerdestolper, men særlig potensialet for rødlistede beitemarksopp gjør at verdi B kan forsvares allikevel.

13. Hågåsetre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Rik beitetørreng
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 6.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 4.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 6.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Sørstulen (159/1/69) (BN00110529). Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Hågåsetre ligger på Sørstulen i østre del av setergrenda Vangen innerst i Finndalen. Lokaliteten omfatter en liten del av kveet på setra, sør og sørvest for seterhusene. Den avgrenses av gjerde mot øst, mens det er ganske skarp overgang til gjødslet eng mot sør og arealer med flere småinngrep mot nord og vest. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på grunne morenemasser i ei slak, sørvendt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med gulaks-engkvein-eng (G4a) og noe flekkmure-sauesvingel-eng (G8). Lokaliteten har 7 andeler intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4) og 3 andeler svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg T32-C-16) etter NiN-systemet, med de rikeste partiene i østre del.

Artsmangfold: Lokaliteten har innslag av enkelte noe kravfulle arter som snøsøte, fjellmarinøkkel, flekkmure og fjellbakkestjerne. Ellers er naturengartene og seterplantene fjelløyentrøst, kjerteløyentrøst, harerug, finnskjegg, gulaks, fjellrapp, aurikkelsveve, sauesvingel, blåklukke, småsyre, fjelltimo-tei, katterot og tiriltunge notert, i tillegg til slåttestarr. I 2018 ble det funnet furusotbeger (VU) og vanlig sotbeger (NT) på en gammel og grov gjerdestolpe av furu helt inntil seterhuset mot vest samt furusotbeger (VU) på løe til nedfalls litt sør for selve lokaliteten (innenfor samme kve, gjødslet eng). Det er et lite potensial for funn av rødlistede beitemarksopp på lokaliteten.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Arealet ble beitet av storfe og hest i 2011, og nedbeitinga er noe ujevn, der svakt gjengroende partier vekslet med hardt beitede partier. I 2018 ble det vurdert at det var flere år siden det hadde blitt beitet her.

Skjøtsel og hensyn: Ekstensivt storfebeite med seint slipp er trolig ideelt for lokaliteten, særlig dersom det er forholdsvis mange dyr som går her for en kort periode. Dette vil gi en skjøtsel som etterlikner slått, og særlig for fjellmarinøkkel vil dette være positivt. Gjødsling bør unngås. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde. Ved eventuell gjenoppbygging av løa er det viktig at de gamle stokkene blir bevart så langt det lar seg gjøre praktisk.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten middels vekt på størrelse (1 daa), lav vekt på artsamangfold (mer enn 15 kjennetegnende arter), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art og 1 NT-art), middels

vekt på tilstand (lite gjengroing, middels beitetrykk, svake spor etter gjødsling) og middels vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk, liten påvirkning fra inngrep, lite påvirket av fremmede arter). Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at rødlisteartene er knyttet til bygninger og gjerder, samt at lokaliteten er liten og noe preget av inngrep, settes verdien ned til lokalt viktig (C).

14. Øvre Bakken sætre

Naturtype: Slåttemark
Utforming: Rik slåttetørreng (70 %), intermediaær slåttetørreng (30 %)
Verdi: Svært viktig – A
Undersøkt/kilder: Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 6.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 6.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Lokaliteten ble først beskrevet av Larsen (2011) i forbindelse med kartlegging av naturtyper og kulturlandskapsverdier i Finndalen LVO. Denne omtalen erstatter lokalitetsbeskrivelsen for Naturbaselokaliteten Nordstulen (159/1/69) (BN00110532). Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Øvre Bakken sætre ligger på Nordstulen i vestre del av setergrenda Vangen innerst i Finndalen. Alle setrene på Vangen ble flyttet etter Storofsen i 1789, med unntak av Me-Ramstadsætre og Øvre Bakken sætre. Lokaliteten omfatter det nordre kveet på setra, og den avgrenses av gjerder mot sør, øst og vest, mens setertunet danner grense mot nord. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på grunne morenemasser i ei slak, sørvendt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel slåttemark dominans av dunhavre-eng (G7b) i partier, samt noe gulaks-engkvein-eng (G4a). Helt øverst er det noe forstyrret mark. Hevdes nå med beite, men arealet er tydelig ryddet for slått og benyttet til det over lang tid. Lokaliteten har for det meste svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16) etter NiN-systemet, i tillegg til en del intermediaær eng med klart hevdpreg (T32-C-4).

Artsmangfold: Dunhavreenga har innslag av flere kravfulle arter, deriblant smalfrøstjerne (NT), som her opptre nær sin høydegrense (900 moh.). For øvrig vokser fjellmarinøkkel spredt langs kantene både mot øst og vest (6 delforekomster), mens marinøkkel finnes mer sparsomt. Ingen av disse artene ble gjenfunnet i 2018, noe som trolig skyldes tørken dette året. Av andre arter kan nevnes blåkløkke, kjerteløyentrøst, trefingerurt, småsyre, seterfrytle, harerug, hvitmaure og flekkmure. I 2018 ble det funnet furusotbeger (VU) på flere gamle og grove gjerdestolper av furu i nedre del. Det er et lite potensial for funn av rødlistede beitemarksopp på lokaliteten.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Kveet er overflatedyrket og har trolig blitt slått og eventuelt også etterbeitet med storfe i lang tid. Floraen indikerer at det ikke er lenge siden slått opphørte. Lokaliteten beites nå av storfe, trolig bare for en kort periode. Dette er gunstig og blir en god erstatning for slått. Vollen bærer lite preg av gjødsling, sannsynligvis bare i liten grad og for en tid tilbake. Et traktorspor går gjennom lokaliteten.

Skjøtsel og hensyn: Fortsatt ekstensivt storfebeite anbefales. Det kan se ut til at dyra blir sluppet her bare for en kortere periode, og dette er gunstig, da det vil etterligne slått på en god måte. Det

ideelle er selvsagt at kveet slås på ettersommeren, og at graset får ligge noen dager før det fjernes (for å sikre at en del frø blir sluppet når graset fjernes). Gjødsling må unngås. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for slåtteområde i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (3,4 daa), middels vekt på artsmangfold (1 VU-art og 1 NT-art), høy vekt på tilstand (i bruk og åpen mark uten trær), høy vekt på påvirkning (moderat ekstensiv bruk og i god tilstand) og høy vekt på landskapsøkologi (under 500 m til nærmeste verdifulle kulturmark). Dette gir grunnlag for å gi lokaliteten verdien svært viktig (A) (høy vekt på tilstand eller påvirkning og minst to andre parametere).

15. Me-Ramstadsætre

Naturtype:	Naturbeitemark
Utforming:	Intermediær beitetørreng (60 %), rik beitetørreng (40 %)
Verdi:	Lokalt viktig – C
Undersøkt/kilder:	Feltsjekk Geir Høitomt og Bjørn Harald Larsen 6.8.2018

Beskrivelse:

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er utarbeidet av Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning 5.3.2019, basert på eget feltarbeid sammen med Geir Høitomt 6.8.2018. Kartleggingen ble utført på oppdrag fra Nasjonalparkforvalteren i Reinheimen i forbindelse med utarbeidelse av skjøtelsesplaner for helhetlige kulturlandskap i Finndalen landskapsvernområde. Det foreligger ingen tidligere registreringer fra lokaliteten. Rødlistestatus er basert på Norsk rødliste for arter 2015 (Henriksen & Hilmo 2015).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Me-Ramstadsætre er den vestligste setra i setergrenda Vangen innerst i Finndalen. Alle setrene på Vangen ble flyttet etter Storofsen i 1789, med unntak av Me-Ramstadsætre og Øvre Bakken sætre. Lokaliteten omfatter en mindre del av kveet på setra, og den avgrenses av gjerder mot øst og sør, mens det ellers rundt lokaliteten er overgang til gjødslet eng. Berggrunnen i området består av granittisk ortogneis, en hard og forholdsvis næringsfattig bergart. Lokaliteten ligger på grunne morenemasser i ei slak, sørvendt li.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark med veksling mellom gulakseng (G4a), flekkmure-sauesvingel-eng (G8) (et mindre areal i sørøst) og sølvbunke-eng (G2). Etter NiN-systemet er det intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-14) og svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (T32-C-16), i tillegg er det inkludert et mindre areal med oppdyrket varig eng (T45-C-1).

Artsmangfold: Det mest artsrike partiet er i sørøst, der det vokser bla. gulmaure og blåklukke. Gulakseng forekommer som småflekker mellom mer gjødselfåvirket vegetasjon. Av størst interesse på lokaliteten var to gamle nedfallene løer og gamle og grove gjerdestolper av furu. På løene vokste furusotbeger (VU) og ulvelav (NT), mens furusotbeger og vanlig sotbeger (NT) også ble funnet på mange gjerdestolper (10+) i sør og sørøst.

Fremmede arter: Ingen registrerte.

Bruk, tilstand og påvirkning: Vegetasjonen på kveet som helhet er preget av tidligere gjødsling. Det beites vår og høst av sau, muligens også storfe. Det har blitt ryddet en del einer manuelt på lokaliteten, med positivt resultat. I øvre del av kveet er det rester etter gamle vassveiter (utenfor lokaliteten).

Skjøtsel og hensyn: Vår- og høstbeite anbefales opprettholdt. Ved eventuell utskifting av gjerde/gjerdestolper, anbefales det at de gamle stolpene får stå igjen innenfor nytt gjerde. Ved

eventuell restaurering eller gjenoppbygging av løene er det viktig at de gamle stakkene blir bevart så langt det lar seg gjøre praktisk.

Verdisetting: Basert på verdisettingskriteriene for naturbeitemark i faktaark fra august 2015 (Miljødirektoratet 2015) oppnår lokaliteten høy vekt på størrelse (3,9 daa), middels vekt på rødlistearter (1 VU-art og 2 NT-arter), lav vekt på tilstand (noe spor etter gjødsling) og middels vekt på påvirkning (ekstensiv hevd med svake spor av intensiv hevd, liten påvirkning fra inngrep. Dette gir i utgangspunktet grunnlag for å gi lokaliteten verdien viktig (B), men i og med at rødlisteartene er knyttet til bygninger og gjerder, samt at lokaliteten er noe preget av tidligere gjødsling, settes verdien ned til lokalt viktig (C).

Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaets hovedformål er å tilby miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging av naturmangfold
- Konsekvensanalyser for ulike tema, blant annet: Naturmangfold, friluftsliv, reiseliv og landbruk
- Utarbeiding av forvaltningsplaner for verneområder
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Foredragsvirksomhet

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984 494 068 MVA